

1 § Ansökan om fortsatt ledighet

Förste vice talmannen meddelade att *Josefin Brink* (V) ansökt om fortsatt ledighet under tiden den 3 juli–28 augusti.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Ali Esbati* (V) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för Josefin Brink.

2 § Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Vänsterpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Ali Esbati som suppleant i arbetsmarknadsutskottet under Josefin Brinks fortsatta ledighet.

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 3 juli–28 augusti* till

suppleant i arbetsmarknadsutskottet

Ali Esbati (V)

3 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden tisdagen den 27 maj och torsdagen den 5 juni hade kommit in.

4 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2013/14:242 och 243 till civilutskottet

2013/14:246 till skatteutskottet

5 § Svar på interpellation 2013/14:497 om skydd för uppfinnare mot patentintrång

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Hillevi Larsson har frågat mig vad jag gör för att skydda uppfinnare mot patentintrång.

Uppfinningar är viktiga för företagande, jobb och tillväxt. Sverige är ett uppfinnarland med topprankning vid internationella jämförelser. Regeringen har tagit en rad initiativ på patenträttsområdet för att ytterligare förbättra förutsättningarna för våra uppfinnare och entreprenörer.

En utredning har tillsatts som ska föreslå en ny och enklare patentlagstiftning. Utredaren ska samtidigt kartlägga och analysera tillämpningen av patentlagens straffbestämmelse.

Åklagare vid Internationella åklagarkammaren i Stockholm och poliser i storstadsregionerna har utbildats och avdelats särskilt för att ingripa mot immaterialrättsintrång.

På regeringens förslag har även nya civilrättsliga sanktionsbestämmelser införts som ger patenthavare möjlighet att ingripa innan ett intrång begås eller att få fram mer information om ett intrång.

Ett reellt patentskydd kräver också tillgång till en rättssäker och effektiv domstolsprövning. Regeringen verkar för att domstolsprocesser om patent ska bli enklare, billigare och mer rättssäkra, både på europeisk nivå och nationellt. Sverige är därför drivande vid inrättandet av den enhetliga patentdomstolen. Ett förslag har också remitterats om en ny särskild domstol som syftar till att stärka processen nationellt.

Anf. 2 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Detta är en helt avgörande fråga för Sveriges framtid – det handlar om hela det svenska välståndet.

Mycket av vårt välstånd bygger på uppfinningar som gjordes för 75–150 år sedan, men på senare år har det inte uppstått några nya stora industriföretag. Det beror på att de bästa uppfinningarna stjäls och flyttas utomlands. Processen för att göra detta innebär att man ger sig direkt på den enskilda uppfinnaren.

Det finns ett uttryck som heter kill the inventor, och det är inte taget ur luften. Tyvärr slutar processen i en del fall med att uppfinnaren tar livet av sig. När uppfinnaren försöker försvara sitt patent, som stjäls av stora multinationella företag, startas Kafkaliknande processer som slutar med att uppfinnaren ruinerar eller tar livet av sig.

För företagen handlar det ofta om att dra ut på processen så länge det går. De vet att när uppfinnaren är utblottad är processen slut, och då måste uppfinnaren också betala för motpartens rättegångskostnader. Även

om det kanske finns en liten chans att vinna kan man inte driva processen vidare när man inte har några pengar kvar.

Denna situation är ett brott både mot enskilda uppfinnare och mot oss alla, eftersom vi förlorar uppfinningar som skulle kunna leda till tusentals jobb och stora intäkter till den svenska välfärden. Det som krävs för att komma åt detta är främst att lagen börjar tillämpas. I patentlagen finns det möjlighet att utdöma upp till två års fängelse för patentintrång, men lagen tillämpas inte. Under de senaste decennierna har bara ett enda åtal väckts, och det finns ingen fällande dom.

Något som är allvarligt är att Ekobrottsmyndigheten har ett direkt uppdrag att inte väcka allmänt åtal i de här fallen. Man ska alltså inte skydda enskilda uppfinnare, utan det ska bara vara allmänna åtal.

Ekobrottsmyndigheten borde dock göra något, eftersom alternativet för uppfinnarna är en civilrättslig process som leder till ekonomisk ruin och till att de förlorar sina patent. Man borde väcka åtal även om det är enskilda fall. Dessa fall borde dessutom anses vara allmänna eftersom det här, med tanke på vad det innebär när uppfinningarna flyttar utomlands, är ett hot mot hela patenträtten och hela den svenska välfärden.

Vi måste få till någon form av patentförsäkring där uppfinnaren försäkras mot processkostnaderna i de civilrättsliga rättegångarna. För pengarna tar slut väldigt snabbt, och uppfinnaren får pantsätta sitt hus och blir ruinerad och skuldsatt i slutändan. Om det fanns en ordentlig patentförsäkring skulle dock fler våga ta en konflikt.

Många vågar inte ta en konflikt med företagen, för de vet att det slutar med ekonomisk ruin. Om man hade en försäkring där man kan få hjälp med rättegångskostnader skulle fler processer kunna fullföljas till the bitter end.

Det behövs också en statlig fond som försvarar patent. Detta skulle innebära att företagen får en statlig myndighet som motpart, och det tror jag skulle vara avskräckande.

Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Hillevi Larsson och jag är helt överens om att uppfinningar är viktiga för ekonomin och att det gäller att kunna kommersialisera dem.

Låt mig börja med att säga att vi ska utgå från Global Innovation Index, där Sverige varje år de senaste fyra åren har rankats som ett av världens mest innovationsbefrämjande länder. Det är bara Schweiz som rankas högre, så vi ligger väldigt bra till.

Det finns säkert en och annan uppfinnare som får väldigt illa, men det gäller inte alla även om problematiken finns där. Det är en uppförsbacke att skaffa ett patent, och vi jobbar för att hitta bättre regler och för att det ska vara möjligt att skydda patent. Man kan säga att patent är en tidsmässig garanti för att en produkt skyddas, och under den tiden har man möjlighet att kommersialisera produkten själv. Det är otroligt viktigt att detta fungerar.

När det gäller patentlagen och dess bestämmelser frågar interpellanten varför vi inte ser några åtal och varför straffbestämmelsen inte tillämpas. Mitt svar är att regeringen har tillsatt en utredning som arbetar med just detta. I mål om patentintrång är det normalt enskilda som tvistar med hjälp av ombud, och målen handläggs i en civilprocess. Den som

har gjort patentinfrång kan också dömas till böter eller fängelse, men det ser vi alltså ganska sällan.

En förutsättning för att en åklagare ska väcka åtal är att målsäganden gör anmälan och att åtal är påkallat ur allmän synpunkt. För regeringen är det viktigt att straffbestämmelsen är tydlig och att åtal väcks när det är motiverat.

För att öka kunskapen om hur situationen ser ut har vi alltså tillsatt en utredning, och den beräknas komma med svar och förslag under våren. Det är också viktigt att reda ut på vilket sätt man använder regelverket och var flaskhalsarna finns. Vi är alldeles överens om att reglerna ska vara otvetydiga.

Däremot är jag mycket tveksam till de tankar som Hillevi Larsson har om patentförsäkring och annat. Ett statligt insteg mellan två parter på marknaden är inte alltid bra. Det är möjligt – och jag tror att det är så – att man skulle behöva någon typ av försäkring. Men det är upp till försäkringsbolagen att utforma den typen av skyddsnet för aktörerna. Det är naturligtvis något som bör eftersträvas.

Men det är inte staten som ska gå in och ställa sig på en sida, förorda en uppfinning eller göra en satsning, utan det måste bli kommersiellt gångbart. Därför är det viktigt att staten inte i onödan går in på det här området. Vi tror inte på detaljreglering här, utan tvärtom behöver försäkringsbolagen arbeta mer envetet.

Det är viktigt att se att det ofta handlar om två parter, även om de kan vara nog så olika. Det är det man ofta får beskrivet i berättelser om hur enskilda uppfinnare har kämpat mot stora aktörer, med svårigheterna i detta. Likväl är det två kommersiella parter, och det är väl lite grann det vi måste inse.

Anf. 4 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Problemet är att man inte pratar om huvudproblemet. Man pratar om att patentlagen ska bli enklare och att det ska bli lite lättare på alla möjliga sätt. Men huvudproblemet är att uppfinnarna inte har de ekonomiska resurserna att försvara sina uppfinningar när motparten är ett stort, rikt företag. Det är huvudproblemet. Det är det som leder till att uppfinningarna försvinner ur landet.

Det är helt sant att vi har ett bra innovationsklimat och har många uppfinnare i förhållande till folkmängden. Vi är ju ett av världens absolut mest kreativa länder. Problemet är nästa steg, när uppfinningen är färdig, när det finns en klar uppfinning som skulle kunna leda till arbetstillfällen här. Då stjäls uppfinningen och leder till arbetstillfällen i andra länder i stället och framför allt till jättevinst för multinationella företag som inte ens har betalat uppfinnaren för patentet.

Om vi bara kunde börja tillämpa patentlagen, den lag som ändå finns i dag, skulle mycket vara vunnet. Det handlar om att se till att man väcker allmänt åtal. Skillnaden mot en civilrättslig process är att uppfinnaren inte behöver förlora allt han eller hon äger och bli ruinerad på kuppen, utan då är det det allmänna som driver målet. Ekobrottsmyndigheten borde göra det.

Det har tillsatts två åklagare för att komma till rätta med immaterialrättsliga brott. Men de har inget uppdrag att försvara patenträtten, och de

har ingen speciell kunskap om patenträtten heller. Framför allt resulterar det inte i brottmål och allmänt åtal. Lagen tillämpas inte.

Det är egentligen ganska ointressant vilka regler man har kring civilrättsliga processer. Konsekvensen blir ändå densamma, att uppfinnaren förlorar allt. Det får dessutom en avskräckande effekt på andra uppfinnare när det gäller att våga försvara sina patent. Det händer att företag stjälar patent redan innan de har trätt i kraft, eftersom de vet att det är helt riskfritt. De behöver inte vara rädda för något över huvud taget. Det är väldigt allvarligt att vi här har så grov ekonomisk brottslighet som man inte gör något alls åt.

Det handlar om de Kafkaliknande processer som dras ut i årtal och som leder till ekonomisk ruin, men det handlar faktiskt också om rena hot. Det har förekommit misshandel, där man går hur långt som helst för att driva uppfinnaren och hans familj till att ge upp kampen.

Det viktiga här är tillämpa lagen som den är skriven. Det görs inte i dag. Ge Ekobrottsmyndigheten ett tydligt uppdrag att bekämpa den här typen av brott! Det kan inte anses vara bara ett brott mot enskilda, utan detta är brott mot det allmänna.

Även om det är brott mot enskilda finns det väl ingen anledning att göra ingenting. Justitieministern har själv sagt att några av de värsta brotten är just de som drabbar enskilda.

Det räcker med att lyssna på uttrycket ”kill the inventor”. Det är uppfinnare som drivs till självmord efter årtal av tortyr från de här företagen utan att få upprättelse. Det är egentligen en skandal att detta får ske. Det är inga enskilda fall, utan det är ett mycket vanligt tillvägagångssätt. Det är klart att alla uppfinnare inte drabbas, men de uppfinnare som kommer med de bästa uppfinningarna, som är högst värderade och skulle kunna ge mest intäkter och arbetstillfällen till Sverige är de som företagen ger sig på, för det är där de stora pengarna finns. Det borde vara extra viktigt för staten att ingripa i de fallen.

Anf. 5 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Lite grann skulle jag vilja säga att Hillevi Larsson har formulerat interpellationen fel, för du vill uppenbarligen inte diskutera patentlagstiftningen och hur man skydda uppfinnare mot patentintrång. Men det är den frågan som är ställd, och det är den frågan som jag svarar på.

Det handlar naturligtvis också om uppfinnarens ekonomiska möjligheter och möjligheten att kommersialisera sådant som man har upfunnit, har sett eller vill utveckla, vilket är en lång och besvärlig resa som kräver stora ekonomiska resurser. Men det är faktiskt en annan fråga. Där finns det också mycket att göra.

När det gäller att skydda uppfinningar mot patentintrång och att använda patentlagstiftningen och säkerställa att den fungerar har vi, precis som jag sade tidigare, börjat ett arbete. Det finns en utredning som ska titta på varför vi får så få ärenden, hur man kan förbättra regelverket och hur de olika skeendena ser ut, för inget fall är ju likt det andra. Under våren kommer vi att få svar från en utredare som förhoppningsvis rättar till eventuella snedsitsar och gör detta ännu bättre.

Ekobrottsmyndigheten har viktiga uppgifter. Men jag vill gärna understryka att när det handlar om den här typen av frågor är det framför

allt den internationella åklagarkammaren som är inblandad. Det är den som har huvudansvaret i de här ärendena. Där finns den nationella gruppen mot immaterialrättsintrång, och där finns också åklagare som har utbildats och avdelats särskilt för utredningar om patentintrång.

Om det finns en koppling mellan ett intrång och annan brottslighet kan man i det enskilda fallet göra gemensam sak, till exempel med åklagare från Ekobrottsmyndigheten – så är det inte i alla ärenden. Ansvaret ligger dock alltid hos internationella åklagarkammaren. Men det viktiga är förstås inte den organisatoriska frågan utan att det finns ett team som är specialiserat på immaterialrätt, och jag menar att det finns.

För den enskilde uppfinnaren är det nödvändigt att ganska tidigt skaffa sig ett ombud och få den hjälp som man behöver både för att säkerställa sitt patent och för att säkerställa att man kan arbeta enligt lagens regler. Det är ingen svensk uppfinning att vi har regler på det här området, så det hjälper inte att det är internationella företag som försöker komma åt produkter eller innovationer olagligt. Det finns internationella regler och avtal på det här området, precis som på andra. Det drivs också ett intensivt arbete på EU-nivå för att säkerställa enhetliga patent, för att säkerställa att vi har domstolsprocesser som fungerar och för att se till att det är ordning på detta, som naturligtvis lite grann är hjärtat i marknadsekonomin och i ekonomins utveckling.

Jag tycker att det är viktigt med de frågor som interpellanten ställer. Men jag har i vart fall inte förberett mig på den fråga som Hillevi Larsson gärna vill diskutera, nämligen ekonomin för enskilda uppfinnare, utan jag har tvärtom tittat på lagstiftningen och de processer som måste fås att fungera. Där menar jag att vi har kommit en bit på väg, men det finns alltid mer att göra.

Sverige är rankat som tvåa när det gäller att vara innovationsbefrämjande. Det är bara Schweiz som anses bättre. Det är en position som vi ska behålla och helst förbättra.

Anf. 6 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Jag vill ta ett konkret exempel: Johan Ullman, en av våra mest produktiva uppfinnare, som har satsat mycket på arbetsmiljöuppfinningar för att förbättra arbetsmiljön och minska arbetsskador.

Ullman Mouse är en mus som man har till datorn som ska förhindra musarm. Den värderades till över 800 miljoner kronor. Det är bara en av hans uppfinningar. Det är sammanlagt miljardbelopp som hans uppfinningar värderas till.

Trots att han har gjort en så fantastisk uppfinning som Ullman Mouse dömdes han att betala 1 000 kronor per dag i tio år till Gylling, det företag som stal hans patent. De behövde inte betala någonting alls till honom för att de hade stulit detta patent med flera, utan det var han som skulle betala till dem. Han fick patentsätta sitt hus. De lyckades se till att han fick näringsförbud. Han kunde alltså inte fortsätta jobba. Även om han hade gjort det hade de tagit intäkterna från nya patent. Han fick inte heller ha kreditkort eftersom han var försatt i personlig konkurs med näringsförbud.

Hela hans familj lamslogs av denna process, och han var mycket nära självmord. Han kämpar nu vidare för att få upprättelse, men det är en lång väg.

Det är en enorm rättsskandal att detta kan hända gång på gång. Han är ju inte ensam. Vi vet vad problemet är. Jag har nämnt det tidigare. Vi måste tillämpa lagen, och Ekobrottsmyndigheten måste bekämpa dessa brott. Det behövs en fond som staten står för som kan stå upp mot dessa företag, och det behövs en patentförsäkring för uppfinningarna. Regeringen har sagt att det är för dyrt med en fond. Men hur dyrt är det inte för uppfinnarna vilkas privata ekonomi drabbas?

Detta är en av de viktigaste framtidsfrågorna. Jag hoppas att regeringen agerar.

Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det är väldigt allvarligt när man i Sveriges riksdag ifrågasätter domstolsbeslut och påstår att lagar inte tillämpas och att man ställer sig på en sida bland parter i en domstolsprocess eller diskuterar enskilda ärenden. Jag tänker inte delta i en sådan diskussion. Det går nämligen inte att ha ett fungerande och rättssäkert samhälle om vi inte respekterar lagstiftningen och säkerställer att domstolarna får ha sin prövning självständigt. Det finns instanser och strukturer för hur det ska fungera.

Sedan finns det självklart tvister och frågor där alla inte blir nöjda. Men det är inte politikerns sak att döma i enskilda ärenden. Det kan aldrig vara rimligt.

När man känner att man har blivit lurad eller bestulen på någonting och anmäler det är det inte ovanligt att man hävdar att man har rätt. Men det är inte säkert utifrån en objektiv synpunkt att det är riktigt på det sättet. Därför är det så otroligt viktigt att vi har en lagstiftning, processer och kunniga medarbetare i rättsväsendet som hanterar dessa frågor.

Jag har tidigare i denna interpellationsdebatt talat om att vi nu arbetar för att säkerställa att patentlagen och processerna ska fungera på ett bra sätt, eftersom vi har sett att det är ganska få ärenden. Det är ett viktigt arbete.

Sedan måste vi fundera över, vilket vi inte har varit inne på den här gången, hur man underlättar för enskilda att kommersialisera sina produkter. De måste få kunskap och hjälp att driva sina rättigheter för att klara detta. Uppfinnare är inte nödvändigtvis bäst på paragraferna. Men, som sagt, jag tänker inte ha synpunkter på ett domstolsbeslut.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2013/14:515 om förhalade riksdagsbeslut

Anf. 8 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Hillevi Larsson har frågat statsministern om han inte anser att det är rimligt att regeringen prioriterar genomförandet av riksdagens beslut, med tanke på att riksdagen är Sveriges högsta beslutande organ och regeringen arbetar på uppdrag av riksdagen.

Interpellationen har överlämnats till mig.

En av riksdagens huvuduppgifter som folkets främsta företrädare är lagstiftning, och regeringen är enligt regeringsformen skyldig att utfärda

en lag så snart som möjligt efter att riksdagen har beslutat om den. Det följer alltså av grundlagen hur regeringen ska prioritera och genomföra riksdagens beslut om lagar.

Riksdagens beslut om så kallade tillkännagivanden till regeringen är emellertid inte reglerade i någon författning. Regeringens hantering av sådana beslut är inte heller författningsreglerad. Det finns emellertid en sedan länge etablerad konstitutionell praxis om hur regeringen bör förhålla sig till riksdagens tillkännagivanden. Den innebär bland annat att regeringen som utgångspunkt bör tillgodose ett sådant tillkännagivande.

Om regeringen inte delar riksdagens mening i en fråga och inte har för avsikt att tillgodose riksdagens önskemål, innebär – som konstitutionsutskottet har konstaterat – praxis att regeringen i stället bör underätta riksdagen om detta inom den tidsgräns som angetts i tillkännagivandet. Även skälen till att regeringen inte har tillgodosett tillkännagivandet bör redovisas.

Både konstitutionsutskottet och Grundlagsutredningen har konstaterat att ordningen med tillkännagivanden i allt väsentligt fungerar väl. Jag instämmer i den bedömningen.

Anf. 9 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Vi har parlamentarism här i Sverige. Det betyder att den svenska riksdagen är Sveriges högsta beslutande organ. Regeringen tillsätts av riksdagen och kan också avsättas av riksdagen, och regeringen ska fullfölja riksdagens beslut. Det är alltså inte tvärtom, att regeringen står över riksdagen, utan det är faktiskt riksdagen som står över regeringen. Därför är det otroligt viktigt för demokratin att regeringen också följer riksdagens beslut.

I en sammanställning från Riksdag & Departement kan man se att 32 av 42 tillkännagivanden som gjordes förra året, det vill säga beslut från riksdagen direkt riktade till regeringen att verkställa, fortfarande väntar på behandling. Det är en ganska stor andel, och det finns riksdagsbeslut som har legat i många år utan att bli genomförda. Ofta handlar riksdagens beslut om att utredningar ska tillsättas. Men i en del fall handlar det om skarpa riksdagsbeslut, det vill säga att man helt enkelt vill att regeringen ska genomföra någonting. Som exempel kan jag nämna kravet på personalliggare inom byggbranschen.

Jag kan nämna fas 3 som ett annat exempel. Ungefär 35 000 människor befinner sig i fas 3. Det är arbetslösa människor som jobbar gratis på heltid. Chansen att komma ut i arbete från fas 3 är mycket liten. Riksdagen beslutade att denna åtgärd inte fungerar. Därmed ska nya anvisningar till fas 3 stoppas. Man ska alltså inte skicka fler arbetslösa dit. Trots det har detta bara fortsatt, och fas 3 har vuxit år efter år.

I detta fall handlar det inte bara om att regeringen har förhalat riksdagsbeslut, utan det handlar om direkt trots mot riksdagsbeslut. Det märks inte bara i form av att det tar lång tid att genomföra riksdagens beslut, utan det märks genom att ansvarig minister har sagt rent ut att man inte vill stoppa anvisningarna till fas 3. Man tycker att det är en bra åtgärd och att fas 3 ska fortsätta som förut. Det finns alltså inte ens en intention att genomföra riksdagens beslut.

När man jämför de olika departementen kan man se att det finns skillnader i genomförandet. Man kan till exempel se att det är få tillkän-

nagivanden som är slutbehandlade på Justitiedepartementet. Enligt Riksdag & Departement var det inga förra året. Men på Försvarsdepartementet är tre av fyra tillkännagivanden från förra året påbörjade eller genomförda. Man kan se att det kanske är en kulturfråga hur man gör på olika departement. Därigenom menar jag inte att man ska känna sig utpekad på Justitiedepartementet. Det finns även andra departement där det återstår en hel del att göra. Jag har riktat den här interpellationen till Fredrik Reinfeldt som statsminister, och den är alltså inte riktad till Beatrice Ask.

Jag tror ändå att detta är en viktig principfråga. Även om det inte finns något direkt krav i grundlagen på att man snabbt ska genomföra riksdagens beslut har vi ändå parlamentarism, och i det ligger att regeringen ska genomföra riksdagens beslut. Detta gäller i synnerhet när vi har en minoritetsregering, vilket vi har i dag, där man hela tiden för varje beslut är beroende av en riksdagsmajoritet som man inte har i regeringsunderlaget. Jag tycker ändå att detta är en viktig fråga.

Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Vi varken förhalar eller trotsar riksdagsbeslut. När det gäller Justitiedepartementet kan jag säga att jag tror att lagstiftning ibland tar extra lång tid eftersom det krävs ett grundligt arbete. Det brukar dock via interpellationsdebatter och annat vara så att processen blir ganska transparent visavi riksdagen, och det är väl bra att det är så.

Jag försökte redogöra för de regler som faktiskt gäller. Vi följer de regler som gäller, och det är naturligtvis otroligt viktigt att så sker. I senare års betänkanden har konstitutionsutskottet också uttalat att regeringens redogörelser för behandling av riksdagens skrivelser blivit bättre – information om vilka åtgärder som planeras samt bedömningar när det gäller skrivelser och när de ska bli slutbehandlade förekommer nu i större utsträckning än tidigare. Det är positivt, och det är alltså något konstitutionsutskottet har noterat.

När det gäller redovisning till riksdagen kan den ske på olika sätt. Förfarandet med den så kallade skrivelse nr 75 innebär att man årligen ger en utförlig och detaljerad redogörelse för vilka åtgärder regeringen har vidtagit med anledning av tillkännagivanden. Det kan då KU, om utskottet vill, komma fram till ska kritiseras och annat.

När det gäller 2011 års tillkännagivande om fas 3, som Hillevi Larsson tar upp, kan jag konstatera att regeringen har följt praxis. Regeringen har nämligen redan i närmast följande skrivelse nr 75 på ett utförligt och detaljerat sätt redogjort för de åtgärder man har vidtagit samt uttalat att man anser att tillkännagivandet har tillgodosetts genom de redovisade åtgärderna.

Regeringen har i direkt anslutning till det också tydligt angett att man anser att skrivelsen om tillkännagivandet därmed är slutbehandlat. Varken KU eller arbetsmarknadsutskottet berörde frågan när de granskade skrivelsen, och därför kan man utgå ifrån att riksdagen genom beslutet att lägga 2012 års skrivelse till handlingarna anser att tillkännagivandet om fas 3 har tillgodosetts enligt gällande konstitutionell praxis.

Det ligger i sakens natur att man i politik kan ha olika uppfattningar i sakfrågor, men jag vill gärna säga att det inte finns någonting som är viktigare för regeringen än att försöka följa de regler som faktiskt gäller. Det är också mitt ansvar att säkerställa att vi på olika sätt använder regelver-

ket på ett korrekt sätt, och jag tycker att det är bra att vi har en granskning av detta också i sakfrågan.

Jag menar dock att reglerna följs, och det är viktigt att så sker. Däremot kan man naturligtvis ha en annan uppfattning i en rad sakfrågor, och det vet jag att Socialdemokraterna och Hillevi Larsson har. Vi betar dock av de beslut riksdagen tar allteftersom och återkommer med svar om hur vi ser på dem. I många fall är det så att vi tycker att riksdagen har kommit på något som blev bättre, och då leder riksdagens beslut till förändringar. Ibland har vi dock olika uppfattningar, och då gäller det för regeringen att redovisa vilka åtgärder den har vidtagit och hur den har bedömt saken när det gäller tillkännagivanden.

Det är viktigt att granska detta, och det är självklart viktigt att granska alla departement. Min bedömning är dock som sagt att reglerna följs, och jag konstaterar att KU också har ansett att det är på det sättet.

Anf. 11 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det är såklart bra att regeringen redogör för varför man inte följer riksdagens beslut, men problemet upphör inte att finnas bara för att man berättar varför. Egentligen ska regeringen genomföra besluten, punkt slut. Det är riksdagen som fattar besluten, och det är riksdagen som är Sveriges högsta beslutande organ. När det gäller fas 3 fortsätter anvisningarna i strid med riksdagens beslut. Det är ett faktum oavsett vilka redogörelser som lämnats till riksdagen.

Går vi igenom de olika departementen kan vi se vilka av riksdagens beslut som ännu inte har genomförts. På Justitiedepartementet har man inte genomfört frågor som rör fler civilanställda inom polisen, inskränkning av meddelarfrihet och sekretessbestämmelser, bemötande av och stöd till brottsoffer samt överklagande i socialförsäkringsmål och arbetslöshetsförsäkring. Det är viktiga frågor, men även om vi inte gör en värdering av frågorna ska de genomföras.

Om vi går vidare till Socialdepartementet gäller det utvärdering av tandvårdsreformen, hur våld mot äldre kan motverkas samt metoder för bedömning av arbetsförmågan. På Finansdepartementet gäller det personalliggare inom byggbranschen, och på Utbildningsdepartementet gäller det lönekartläggning för jämställt arbete. På Näringsdepartementet handlar det om gruvnäringens transportbehov, Trafikverkets upphandling av vägar och järnvägar, illegal verksamhet i åkeribranschen och redovisningscentraler i taxibranschen. Det här är bara under förra året; vi har även sedan tidigare år en del som inte genomförs.

Det är inte utan anledning som riksdagen kommer med tillkännagivanden, utan det brukar vara frågor som bedöms vara extra viktiga. De kan även vara akuta och kräva snabba lösningar, för det kan handla om att man tycker att regeringen drar frågor i långbänk. Det behöver alltså inte vara så att riksdagen är direkt mot någonting – även om det också förekommer, som med fas 3 – utan det kan vara ett sätt för riksdagen att skynda på regeringen i arbetet. Då tycker jag att det är väldigt illa att dra ut på processen ytterligare ett varv i stället för att helt enkelt genomföra riksdagens beslut.

Det finns en skillnad mellan det som är direkt olagligt och det man bör göra. Regeringen borde ha intentionen att göra det rätta. Även om det inte är direkt olagligt att förhålla och trotsa riksdagsbeslut är det olämpligt

av regeringen att göra det, speciellt när man är en minoritetsregering och alltså inte har automatisk majoritet i riksdagen för sina beslut. Då är det viktigt att man faktiskt visar respekt för de frågor där riksdagen sätter ned foten.

Det är nämligen också många frågor som släpps igenom i riksdagen utan att det ställs krav på regeringen, alltså där riksdagen utan inblandning låter regeringen göra sitt arbete. När riksdagen då sätter ned foten i en del frågor och säger att de är extra viktiga, eller att de har dragit ut på tiden och måste lösas, och regeringen fortsätter att förhålla och trotsa visar det på bristande respekt. Det blir i förlängningen en bristande respekt för demokratin – för parlamentarismen och det svenska folkstyret, vilket är grundläggande i svensk demokrati.

Jag hoppas alltså att det ändå finns en ambition från regeringen att genomföra riksdagens beslut. Sedan kan det kanske ta lite extra tid i vissa fall – det kan man kanske ha viss förståelse för – men grundprincipen är att beslut ska genomföras, och det snarast möjligt.

Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Den svenska parlamentarismen bygger på att regeringen måste åtnjuta riksdagens förtroende. Regeringen måste dock inte i varje enskilt fall följa ett tillkännagivande, även om det är en utgångspunkt och en ambition att så sker.

Om regeringen inte vill följa ett tillkännagivande ska den dock återkomma till riksdagen och berätta varför. Det är viktigt, och en sådan redovisning sker årligen. Riksdagen kan naturligtvis i sista hand, om det skulle vara väldigt akut, uttala sitt misstroende mot statsministern.

Hillevi Larsson säger att regeringen egentligen ska agera enligt riksdagens beslut. Det är lätt att tycka så i största allmänhet, men jag tycker att det är viktigt att följa de gällande grundläggande reglerna för svensk parlamentarism. Det gör vi, och det innebär att det är skillnad på lagstiftning och tillkännagivande samt att det finns en praxis för hur man ska hantera tillkännagivanden. Som konstitutionsutskottet har konstaterat har regeringens redovisning till riksdagen också utvecklats och blivit bättre än under de socialdemokratiska regeringarna. Vi följer reglerna. Det tycker jag är viktigt.

Jag hann inte notera alla de enskilda punkter Hillevi Larsson redovisade, men låt mig ta upp två av dem jag uppfattade och där det alltså anses att regeringen inte har gjort något.

En punkt handlade om bemötande av brottsoffer. Men herregud – vi gör väldigt mycket när det gäller brottsofferarbetet! Problemet är möjligen att riksdagen ibland, i stället för att vara precis, uttrycker sig så allmänt att man alltid kan hävda att något inte är gjort. Det finns dock en uppsjö av åtgärder som görs för att vi ska få ett bättre bemötande av brottsoffer. Det är oerhört centralt, och det är inte en fråga där regeringen tycker annorlunda än riksdagen. Möjligen har vi inte återkommit med redovisningen tillräckligt snabbt. Jag tror att det är viktigt att riksdagen också är någorlunda specifik i sin uppfattning när man skickar tillkännagivanden.

Vad gäller civilanställda handlar det, om jag minns rätt, om att man vill se fler civilanställda inom polisen. Jag kan meddela att antalet civilanställda inom svensk polis har ökat sedan alliansregeringen tillträdde.

Det går lite upp och ned beroende på hur ekonomin ser ut, men det är tydligt att så har skett. Och det är viktigt, för vi behöver blandad kompetens inom svensk polis.

Sedan finns det ibland en risk med tillkännagivanden, att de inte är i samklang med budgeten. Enskilda polismyndigheter – vi har ju fortfarande sådana – kan ha en ekonomisk situation som är sådan att man är tvingad att variera både personalbemanning och verksamhet utifrån vad som ryms inom budgeten. Det är också något som regeringen måste ta hänsyn till.

Våld mot äldre är en annan sådan fråga – oerhört viktigt eftersom många gamla utsätts för brott utan att det anmäls. Även här finns det exempel på insatser som görs.

När det gäller den lista som Hillevi Larsson läste upp och de synpunkter som hon grundar sin kritik på är de så allmänt hållna att man kan påstå både det ena och det andra. Men det är ingen tvekan om att regeringen arbetar intensivt med förslag och inriktning inom de områdena. Självklart kommer det också att återredovisas till riksdagen.

Sammanfattningsvis: Regeringen följer de direktiv, lagar, regler och författningar som beslutats av riksdagen. Vi har stor respekt för riksdagens funktion. Riksdagen är också det högsta beslutande organet. Just därför tror jag att det är viktigt att vi följer de regler som riksdagen har antagit för hur vi ska arbeta i regeringen visavi riksdagen.

Anf. 13 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Man kan alltid tvista om ifall regeringen har genomfört riksdagens beslut, hur man har gjort det och om man verkligen har gjort det fullt ut.

För att ta fas 3 som exempel har jag hört arbetsmarknadsministern säga: Vi har följt riksdagens beslut, för fas 3 har blivit så mycket bättre. Därmed kan anvisningarna fortsätta. Men det finns inget belegg för att det skulle ha blivit bättre, utan det är fortfarande gratisarbete på heltid som inte leder till jobb och som till och med riskerar att tränga ut riktiga arbetstillfällen, för det blir mycket billigare för arbetsgivaren att behålla någon inom ramen för fas 3. Man får 5 000 kronor per månad och person och behöver inte betala någon lön, så det blir billigare än att anställa samma person. Det har till och med förekommit att man gör sig av med folk och i stället tar in någon från fas 3 eftersom det blir billigare.

Man kan i varje fall som här diskuteras tvista om ifall regeringen verkligen genomfört riksdagens beslut. Ja, det är regeringens tolkning, men det görs ofta en annan tolkning hos riksdagen.

Den utvärdering som jag läste upp är tidningen Riksdag & Departements utvärdering, och den får stå för dem. Men jag kan instämma i att i många fall har beslut faktiskt inte genomförts. Även om regeringen hävdar att man har genomfört ett beslut har man egentligen inte gjort det.

Här måste mer göras. Det viktiga är respekten för riksdagen och den svenska demokratin. Det borde också vara grunden för regeringen.

Jag vill avsluta med att tacka riksdagens fantastiska personal som gör ett otroligt arbete för att vi och regeringen ska kunna fullfölja vårt jobb och våra debatter här. Jag vill också tacka talmannen och önska glad sommar till er alla. Vi ses kanske till hösten.

Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag får börja med att instämma i Hillevi Larssons tack till talmannen och till riksdagens personal som alltid, i ur och skur, gör ett fantastiskt arbete. Det är vi väldigt tacksamma för.

Det finns ingenting som säger att det har blivit bättre vad gäller fas 3, säger Hillevi Larsson. Men det vi nu diskuterar är det tillkännagivande som riksdagen gjorde 2011 vad gällde fas 3. Som jag konstaterade tidigare redogjorde regeringen i skrivelse 75 utförligt och detaljerat för de åtgärder man vidtagit. Därmed ansåg man att tillkännagivandet hade tillgodosetts. Därefter har regeringen i direkt anslutning till detta angett att man anser att man därmed har slutbehandlat det hela.

Varken KU eller Arbetsmarknadsdepartementet berörde frågan när de behandlade skrivelsen. Regeringen måste därför utgå från att riksdagen därmed har sett tillkännagivandet som hanterat.

Jag tror säkert att det är Riksdag & Departement som har tagit fram listan på alla de åtgärder som inte är återredovisade eller hanterade. Men faktum kvarstår att i många av de fall som Hillevi Larsson räknar upp är det allmänt hållna tillkännagivanden och där det pågår ett intensivt arbete. Det är klart att det vore bra om den formella återrapporteringen hade varit gjord, men vi betar av detta successivt.

Eftersom många tillkännagivanden är allmänt hållna tar det i någon mening aldrig slut. Det händer också att man som minister då tycker att man vill ha ännu mer på plats innan man återrapporterar till riksdagen, så det är ett givande och ett tagande.

Detta att det ska återrapporteras är en viktig kontrollfunktion, så att man vet hur redovisningen ser ut. Det är på det sättet vi håller ordning på samarbetet mellan regering och riksdag och på att regeringen sköter sitt arbete på ett bra sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2013/14:491 om nettodebitering

Anf. 15 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Jens Holm har frågat om it- och energiministern avser att ta något initiativ för att dels säkerställa att småskaliga producenter får ordentligt betalt för det överskott de levererar, dels införa ett enkelt nettodebiteringssystem. Jens Holm har också frågat om it- och energiministern avser att ta något initiativ för att också de som äger sin egen elproduktion via andelsägande ska få ingå i det kommande stödsystemet. Frågorna har överlämnats till mig.

Det är angeläget att underlätta för det växande intresse som finns bland elanvändare att investera i mikroproduktion av förnybar el. En stark drivkraft i detta avseende är att mikroproducenterna får ekonomisk avkastning på sina investeringar. Det är emellertid inte givet att mikroproducenter får ersättning från elnäts- och elhandelsföretag för den överskottsdel som de matar in i elnätet, något som dock bör bli vanligare i takt med ett ökat intresse för mikroproduktion.

Den föreslagna skattereduktionen gör det mer lönsamt för elanvändare att investera i egenproduktion av förnybar el och utgör ett viktigt

steg i att stärka elanvändarnas ställning på elmarknaden. Skattereduktionen utgör inte ett hinder för elnäts- och elhandelsföretag att ge mikroproducenter ersättning för den överskottsel som de matar in i elnätet.

Regeringen bedömer att ett så kallat nettodebiteringssystem, som innebär att el som tas ut från elnätet kvittas mot el som matas in på elnätet vid beräkning av energi- och mervärdesskatt på köpt el, strider mot EUrätten. Vid andelsägd elproduktion sker, till skillnad från vad som är utgångspunkten i den föreslagna skattereduktionen, in- och utmatning av el i olika anslutningspunkter. Att låta andelsägd elproduktion omfattas av skattereduktionen skulle öka komplexiteten i regelverket. Det innebär att jag inte är beredd att föreslå några förändringar i dessa avseenden.

Anf. 16 JENS HOLM (V):

Fru talman! Ju fortare vi ställer om till ett system med hundra procent förnybar energi, desto bättre är det. Vi vet att vi kraftigt måste minska våra utsläpp av växthusgaser. Vi vet också att det är vi i den rika, industrialiserade världen som har ställt till klimatproblemet. Därför måste vi gå före och göra allt vad vi kan för att ställa om vår energiproduktion, vår transportflotta, vårt sätt att konsumera och så vidare.

I Sverige har vi kommit ganska långt med förnybar energi. Vi i Vänssterpartiet stod bakom införandet av koldioxidskatten, och vi stod bakom införandet av de så kallade elcertifikaten för förnybar energi. Men fortfarande finns det väldigt mycket att göra.

Den här debatten handlar om hur vi ska kunna främja egen-el-produktion, alltså den småskaliga produktionen från privatpersoner, lantbrukare på landsbygden, småföretag men kanske även allmännyttiga bostadsbolag som har taktytor som de vill använda för att producera förnybar energi. Vi ser i andra länder att det går utmärkt att producera förnybar energi exempelvis på hustak.

I Tyskland har det skett en förmlig explosion av förnybar energi, inte minst av solenergi. I Tyskland producerar över en miljon hushåll sin egen el, främst med solenergi. På ett par timmar producerar Tyskland mer solenergi än vad Sverige gör på ett helt år. Här har vi en hel del att lära. Tyvärr har svenska solenergiföretag och svenska jobb flyttat till Tyskland eftersom det är där marknad och produktion finns.

Ett viktigt bidrag för att stimulera produktionen av egen el skulle vara att införa ett nettodebiteringssystem. Nettodebitering innebär att jag som producent använder den el jag producerar, tankar ut överskottet på nätet och får ersättning för det. Andra kan självklart använda sig av den el jag tankar ut på nätet.

Regeringen har utrett denna fråga tre gånger. Den första utredningen kom redan 2007, och den leddes av KTH-forskaren Lennart Söder. I *Nätanslutningsutredningen* lade han i princip fram ett färdigt förslag till just nettodebitering.

I mars i år kom regeringen med sitt förslag. Blev det någon nettodebitering? Nej, tyvärr blev det inte det. Det blev ännu ett skatteavdrag. Det är ett krångligt förslag som förhindrar den snabba utbyggnaden som vi vill se. Det gör inte att man enkelt kan tanka ut och få betalt för det. Man får en ersättning i slutet av året, och det innefattar inte dem som har andelsägd produktion. Det bygger också på att man har en beskattningsbar inkomst, vilket inte alla har.

Regeringen säger att det är omöjligt att införa ett regelrätt nettodebiteringssystem. Men i andra europeiska länder har man det. I exempelvis Danmark, Nederländerna och Belgien tillämpas nettodebitering.

Anders Borg! Det är självklart att det går om man bara vill. Men jag får känslan av att du, Anders Borg, inte vill ha detta system. Ni har utrett detta tre gånger, och nu lägger ni fram ännu ett skatteavdrag, inte nettodebitering. Varför gör ni inte det?

Anf. 17 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Sverige är ett stort föredöme när det gäller klimatpolitiken. Vi har under de senaste decennierna lyckats höja vår bnp med 50 procent och samtidigt minska våra utsläpp med 25 procent. Det är givetvis positivt.

En del i det är att Sverige är Europas ledande land på förnybar energi. Under de år vi har regerat har andelen av energiproduktionen som är förnybar gått från 44 till 49 procent. Vi är det enda land i Europa som klarar vårt 2020-mål, och vi är också det land i Europa som har högst andel förnybar energi.

Detta kan jämföras med att EU i genomsnitt har 20 procent. Relativt framstående länder som Danmark och Finland har 30 respektive 38 procent, men Sverige ligger alltså på 49 procent. Tyskland och Storbritannien ligger på 12 respektive 4 procent.

Ska vi ge en korrekt bild av förnybar energi är Sverige Europas ledande land, och jag kan nog utan överdrift drista mig till att säga att vi förmodligen är världens mest förnybara land vad gäller energi. Detta kan vi återkomma till.

Vad är det som har hänt i Sverige? Framför allt har vi haft en dramatisk utbyggnad av vindkraften. När denna regering tillträdde låg vindkraften på 988 terawattimmar, och nu ligger vi på 9 800 terawattimmar. Vi har alltså niodubblat vindkraften.

Jag kan säga, bara för att ha en referens, att under de år vänsterpartierna styrde ökade det från 600 till 988, det vill säga med 60 procent. En niodubbling är alltså en väsentligt snabbare utbyggnad än en 60-procentig ökning.

Kan man införa ett nettodebiteringssystem? Frågan är som Jens Holm nämner väl och noggrant prövad. Den ligger under mervärdesskattedirektivet, och det är klart och tydligt att man inte får kvitta omsättningar i mervärdesskattedirektivet. Det finns domar i EU-domstolen som klargör att det alldeles entydigt är så att man inte får kvitta omsättning mot varandra, utan de ska beskattas separat. Det är en grundprincip i mervärdesskattedirektivet.

Jens Holm påpekar att det finns länder som har denna typ av system som strider mot EU-rätten. Det är en fråga som EU-kommissionen får pröva, och man får slå fast att dessa system uppenbart strider mot EU-rätten. Det är inte upp till mig att anmäla andra länders nettodebiteringssystem, utan det får prövas på sedvanligt sätt av kommissionen.

Men att uppmåna Sveriges regering att lägga fram förslag som uppenbart strider mot EU-rätten är märkligt. Det tror jag inte att någon regering oavsett sammansättning och partifärg kommer att komma i närheten av att försöka eftersom konsekvenserna av denna typ av felaktiga system blir dels att de är olagliga, dels att man riskerar att de leder till

återbetalningskrav. Något nettodebiteringssystem kommer vi inte att få i Sverige, oavsett den spännande valrörelsens utgång.

Anf. 18 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det är bra att du refererar till valet, Anders Borg, för det ska vi nog bli två om. Det finns partier som vill införa nettodebitering i detta land. Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna vill göra det.

Det är märkligt att vissa saker som denna regering gör går väldigt fort. Det föregås inte ens av utredningar. Ni har infört ett, två, tre, fyra, fem så kallade jobbskatteavdrag. Det är stora skattesänkningar för främst höginkomsttagare. Ni har sänkt skatterna för storföretag och banker. Ni har försämrat a-kassan och trygghetssystemen. Ni låter människor utförsäkras så att de tvingas gå på socialbidrag i sin kommun. Det systemskiftet har gått väldigt fort.

Men när vi talar om den viktiga miljöutmaningen och om att minska våra utsläpp från fordonsflottan, att producera mer förnybar energi och så vidare ska det utredas och utredas. Ni staplar utredningar på varandra. Ni skulle kunna bygga ett högt torn, säkert högre än Kaknästornet, av utredningarna bara på miljö- och klimatområdet.

Jag får känslan av att du, Anders Borg, i själva verket inte vill ha nettodebitering. Detta utreddes som sagt första gången 2007 av professor Lennart Söder på KTH i Stockholm. Han lade fram ett i princip färdigt förslag för nettodebitering. Varför gjorde ni inget av det? Nej, ni tillsatte en ny utredning. Efter det tillsatte ni ytterligare en ny utredning.

Den utredning som ligger till grund för den proposition som ni har lagt fram refererar klart och tydligt till Belgien, Nederländerna och Danmark. Där har man nettodebiteringssystem. De har inte blivit stämda av EU-kommissionen. Det har inte tagits upp i EU-domstolen. Varför är det så?

Kan det vara så att det ofta står olika målsättningar mot varandra i EU-politiken? I detta fall har vi ett mervärdesskattedirektiv som jag kan hålla med om är väldigt fyrkantigt. Å andra sidan har EU slagit fast att andelen förnybar energi måste öka kraftigt och att utsläppen måste minska kraftigt. Det kan vara så att man tycker att det är viktigare.

Det är märkligt att ni censurerar er själva, att ni inte törs lägga fram ett förslag om nettodebitering.

Tyskland har inte nettodebitering, men de har ett fastprissystem. Principen är dock densamma. Den som producerar tankar ut sitt överskott på nätet och får betalt för det. Jag har varit i Tyskland och sett hur Vattenfall betalar ut ersättning till alla hushåll och småföretag som producerar förnybar energi. Där fungerar det. Det tyska systemet har inte blivit stämt av EU-domstolen. Varför fungerar det där men inte här?

Låt mig också ta fasta på vad några av remissinstanserna säger om det förslag som ni har lagt fram. Det avfärdas av Jordbruksverket som vill ha nettodebitering. Hela miljörelsen avfärdar det och vill ha nettodebitering. Eskilstuna kommun och Stockholms stads miljöförvaltning avfärdar förslaget och tycker att det är bättre med nettodebitering.

Vår expertmyndighet på detta område, Energimyndigheten, skriver så här: ”En av de stora fördelarna med nettodebitering är att det är ett enkelt och pedagogiskt system. Den föreslagna skattereduktionen är däremot

krånglig och svår för mikroproducenten att tillämpa.” Sedan argumenterar de för behovet av att införa just nettodebitering.

Varför går ni emot vår expertmyndighet på området, Anders Borg? Det förstår jag inte. Man får känslan av att du i grunden inte vill ha det. Vill du ha nettodebitering?

Prot. 2013/14:133

27 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Den här interpellationsdebatten rör bara en fråga. Den frågan är inte Jens Holm i närheten av. Den enda fråga som är relevant är: Är det lagligt med nettodebitering givet hur mervärdeskattedirektivet ser ut? Det är den enda fråga vi behöver debattera.

Jag ska göra en sak efter den här debatten. Det är att jag ska tillskriva EU:s skattekommissionär för att få frågan utredd. Det har vi gjort vid något annat tillfälle när riksdagen har gjort orimliga tillkännagivanden som strider mot EU-rätten. Då har vi helt enkelt skrivit till kommissionen, och så har kommissionen klarlagt hur det förhåller sig.

Det finns inte något utrymme för tolkningar här. Vi kan absolut tillskriva skattekommissionären Algirdas Šemeta och fråga honom om ett nettodebiteringssystem är förenligt med mervärdeskattedirektivet. Jag är relativt säker på vad som kommer att stå i svaret.

Det kommer att stå att man inte får kvitta omsättningar inom ramen för mervärdeskattedirektivet. Den typen av ordningar strider mot mervärdeskattedirektivet. Det är Sveriges skyldighet som medlem i EU att upprätthålla de lagar och regler vi har.

Den enda rimliga argumentation som Jens Holm kan ha är att man hävdar att den juridiska hållningen är fel. Vi har ingen anledning att debattera för- och nackdelar med nettodebiteringssystem. Det är en helt annan fråga. Det som avgör frågan är att det helt enkelt är ett olagligt system.

Om inte Jens Holm kan presentera en annan juridisk analys har den här debatten ingen relevans. Jag ska gärna åta mig att skriva ett brev till Algirdas Šemeta och be honom klarlägga EU-kommissionens syn på nettodebiteringssystem.

Jag ska i det brevet på Jens Holms uppmaning nämna att det i svensk riksdag förekommit att man nämnt andra länder som har den här typen av system. Det kommer att avgöra frågan. Det finns inget legalt utrymme att ha ett nettodebiteringssystem, fru talman.

Anf. 20 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det är minst sagt anmärkningsvärt, Anders Borg, att du nu ska agera mot EU efter att du har varit finansminister i sju och ett halvt år. Nu ska du fråga EU ifall vi kan få införa nettodebitering i Sverige. Du har varit finansministern i snart åtta år, Anders Borg, två långa mandatperioder, och nu tycker du att det är dags att agera. Sent ska syndaren vakna!

Det är jättebra om du skriver till skattekommissionären. Det tycker jag verkligen. Det är märkligt att andra länder har nettodebiteringssystem som fungerar. Men du är helt övertygad om att vi inte kan ha det. Jag har läst vad din egen utredning säger och hur man refererar till Danmark, Nederländerna och Belgien och hur man i Tyskland har ett fungerande system med inmatningstariffer.

Vi ser hur den förnybara energin formligen exploderar i landet. Det är fantastiskt att se. Men du ser bara problemen. Det är ett väldigt stort problem med dig och ditt parti. Det måste jag faktiskt säga.

Det är anmärkningsvärt att den andelsägda energin inte alls finns med i det förslag som ni har lagt fram. Alla människor som går in och investerar pengar i ett kooperativ för att producera vindenergi eller solenergi finns inte med i förslaget. Du säger i ditt svar till mig att det blir alldeles för krångligt. Men ni lät inte ens utredaren utreda ifall det skulle vara möjligt att ta med den andelsägda energin. Det är anmärkningsvärt. Vad har du emot att människor går med i till exempel ett vindkraftskooperativ och gemensamt producerar förnybar energi?

Det är anmärkningsvärt att regeringen går emot sin egen expertmyndighet och en samlad front av remissinstanser som vill ha nettodebitering. Det blir helt klart en valfråga. Vi i Vänsterpartiet vill införa nettodebitering. Man får rösta på ett annat parti om man vill ha det.

Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Man kan rösta på vilket parti man vill i riksdagen. Det ändrar inte på EU-rätten. EU-rätten säger att den här typen av kvittningssystem inte är tillåten enligt mervärdesskattedirektivet. Mervärdesskattedirektivet gäller. Kommissionen får inte fatta beslut när den gör prövningar som strider mot den legala grunden. Då hamnar den omedelbart i EU-domstolen.

Jens Holm har helt fel. Han kunde ha fått det här svaret av mig för sju år sedan. Han kunde ha fått det för åtta år sedan. Han kunde ha fått det i oktober 2006. Vi har inget behov att tillskriva Algirdas Šemeta för att få veta hur det förhåller sig legalt. Det vet vi. Däremot kan det finnas skäl att tillskriva honom för att få detta så klarlagt att Jens Holm kan acceptera hur den legala strukturen ser ut.

Möjligtvis är det också så att Jens Holm därmed stoppar den typ av kvittningssystem som man har i en del andra länder, eftersom de så uppenbart strider mot EU-rätten. Jag ska gärna referera till debatten med Jens Holm så att det är tydligt att det är därifrån informationen kommer. Det är tydligt att Jens Holm tycker att det är väldigt stötande att andra länder har den här typen av system.

Så länge inte Jens Holm kan redovisa en vettig legal analys är den här diskussionen helt irrelevant, fru talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2013/14:494 om villkor för svenskt lån till Ukraina

Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Annika Lillemets har frågat utrikesministern vad han avser att göra för att utforma villkoren för ett eventuellt svenskt lån till Ukraina så att det bidrar till att befolkningen i Ukraina, särskilt utsatta grupper, får bättre ekonomiska och sociala villkor. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

I en akut ekonomisk och finansiell kris är det ofta de fattigaste som drabbas hårt. En viktig uppgift för Ukrainas regering är därför att stärka de offentlig-finansiella ramverken och förbättra kvaliteten på de offentliga utgifterna för medborgarna. Det måste ske samtidigt som kraftfulla reformer görs för att säkra sysselsättning och tillväxt och åtgärder vidtas för att stabilisera landet makroekonomiskt och politiskt. Utmaningen som Ukraina står inför ska inte underskattas.

Den 30 april godkände en enig IMF-styrelse ett lån till Ukraina till stöd för ett omfattande reformprogram. Utan ett IMF-lån skulle Ukraina ha stora svårigheter att stabilisera landet ekonomiskt. Programmet innehåller även åtgärder för att stödja särskilt utsatta grupper, i huvudsak genom att stärka landets sociala skyddsnet.

Det är av stor vikt att Sverige, tillsammans med andra länder, stöder Ukraina i detta läge. Ett eventuellt svenskt bilateralt lån, kopplat till stöd-paketet från IMF, skulle syfta till att underlätta den ukrainska regeringens genomförande av nödvändiga reformer inklusive åtgärder för att skydda de mest utsatta grupperna. Ett eventuellt svenskt lån bör ges först mot slutet av IMF-programmet så att regeringen kan förvissa sig om att Ukraina är på god väg att genomföra dessa reformer.

Anf. 23 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret på frågan som jag ställde till utrikesministern! Jag och många med mig är djupt oroade över utvecklingen i Ukraina, ett av Europas största och folkrikaste länder. Stabiliteten i Ukraina är en avgörande säkerhetspolitisk fråga. Det var därför jag ställde min fråga till utrikesministern.

Ukraina har utsatts för en chockterapi av de internationella låneinstituten i början av 90-talet. Det var en omfattande privatisering som ledde till att ett fåtal oligarker berikade sig när landets tillgångar privatiserades. Sedan dess har ytterligare IMF-lån med krav på åtstramningar förvärrat situationen för befolkningen.

Landet har fortfarande inte nått samma ekonomiska nivå som 1992. Det har inneburit en svag stat, enorma inkomstskillnader och en accelererad privatisering av den forna statliga ekonomin. Befolkningen har det svårt. Hälsoläget är uselt även med globala mått mätt och inte bara europeiska.

Det handlar om fattigsjukdomar som difteri, kolera, tuberkulos och hiv som man lider av enligt olika FN-organ och Världsbanken. Det är en stor social och hälsomässig kris i Ukraina och ett mycket svårt läge. Därtill kommer de politiska problemen med Putinstödda separatister i de östra delarna och en regering med flera högerextrema ministrar. Det är ett väldigt splittrat, instabilt och mycket farligt läge.

Här behöver verkligen Ukraina konstruktiv hjälp att komma framåt, att överbrygga klyftorna och spänningarna i landet, att mildra de sociala och hälsomässiga problemen och att kunna ha fungerande relationer med både grannarna österut och västerut.

Anledningen till att jag ställde frågan om lån just nu är att utrikesministern och statsministern skrev på DN Debatt i slutet av mars att alliansregeringen är beredd att undersöka förutsättningarna för ett bilateralt lån från Sverige till Ukraina av samma typ som Sverige tidigare har beviljat Irland, Lettland och Island. Villkoren för lånen har varit klassiska IMF-

villkor inriktade på åtstramning av ekonomin, nedskärningar av offentliga utgifter och privatisering av statlig egendom.

För att ta exemplet Irland innebar det exempelvis sänkta löner i den offentliga sektorn, sänkta minimilöner, kraftiga besparingar i olika offentliga välfärdsprogram och krav på privatiseringar av statlig egendom. Det där är inget bra recept för välstånd för folk i allmänhet och för politisk stabilitet.

Det var därför jag blev orolig. Men det var också goda nyheter i svaret – att IMF har krav för det nya lånet som innebär att de mest utsatta grupperna ska skyddas. Jag skulle vilja be finansministern att utveckla vad detta innebär mer i detalj och hur stor del av lånen och villkoren detta innebär. Hur mycket av stödpaketet kommer i stället att gå till att betala lån till öst och väst till stora banker i EU? Och hur mycket kommer egentligen att stödja den lokala ukrainska ekonomin – den som kan komma de ukrainska medborgarna till godo? Det skulle jag vilja be ministern utveckla.

Anf. 24 VALTER MUTT (MP):

Fru talman! Spåren förskräcker onekligen när man tittar på vad IMF har haft för sig genom åren, inte minst i post-sovjetiska länder som Ukraina och Ryssland, där efter Sovjets upplösning 1991 forcerade privatiseringar drevs fram. Det var något som i praktiken mer kom att gynna gamla kommunistpampar än nya företagare. Den sovjetiska nomenklaturen och de gamla styrande skikten bytte snabbt skyltar på sina kontor och började kalla sig för businessmen. I stället för vitala demokratier fick vi oligarkier – fåtalsvälden – både i politiken och i ekonomin.

Det ska i rättvisans namn sägas att IMF, inte minst dess forskningsavdelning, har intagit en mer självkritisk hållning till vad man har haft för sig i det förflutna.

Nåväl, det är självfallet bra att stabilisera statsfinanser, och det är bra att så sker i Ukraina. Men det kan ske på lite olika sätt. Man kan stabilisera statsfinanser både genom att minska utgifter och att öka intäkter. En alltför stor tonvikt på utgiftsminskningar riskerar obönhörligen att försvaga redan bräckliga sociala trygghetssystem och att bokstavligt talat skicka ned miljontals ukrainare under gränsen för ren misär.

Det kommer naturligtvis att driva på den politiska instabiliteten i landet. Vi har en svår situation med de Putinstödda separatisterna i ett alltmer laglöst östra Ukraina. Sedan har vi en regering i Kiev där högerextrema ministrar ingår. Visserligen väljer vår Carl Bildt, vår utrikesminister, att fortlöpande bagatellisera dem. Men jag och många med mig runt om i Europa tycker att det är ett krissymtom att högerextrema ministrar ingår i en regering som ska stabilisera landet.

Jag vill till slut säga några ord om det svenska lån som eventuellt kommer efter IMF-programmet. Finansministern säger att ett eventuellt svenskt lån bör ges först mot slutet av IMF-programmet så att regeringen kan förvissa sig om att Ukraina är på god väg att genomföra dessa reformer.

Här skulle jag vilja be finansministern att något utveckla konditionaliteten för ett eventuellt svenskt lån. Skulle man kunna tänka sig att Sverige trycker på regeringen i Kiev för att man i villkoren för de svenska skattepengarna – som det ytterst handlar om här – ställer krav på att de

superrika oligarker som dominerar hela den ukrainska ekonomin på ett helt annat sätt än hittills är med och stabiliserar landets ekonomi? Det finns ett batteri av åtgärder med förmögenhetsskatter, arvsskatter, finanstransaktionsskatter och säkert mycket annat som oligarkerna skulle kunna delta i för att stärka landets totala ekonomi. Det handlar inte minst om att ta hem delar av de enorma belopp som oligarkerna genom åren har fört ut till utlandet. Ta hem en del av dem och investera i den ukrainska ekonomin! Det skulle vara viktigt.

Jag skulle gärna höra finansministern något utveckla detta.

Anf. 25 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Sverige har genom Finansdepartementets agerande tagit initiativ till en diskussion i den nordisk-baltiska kretsen och i EU-kretsen till att eventuellt ge bilaterala stödlån till Ukraina.

Man ska komma ihåg att bakgrunden till detta är att vi har ett tjockt lager av sedimentära problem som täcker den ukrainska ekonomin. Det är den tidigare sovjetdelen av det gamla sovjetiska systemet som har utvecklats sämst efter det att systemet bröts upp. Man ligger i praktiken på ungefär samma bnp per capita som man gjorde när systemet föll samman.

Gamla sovjetiska strukturer i ekonomin ligger kvar. Man har inte lyckats öppna sig mot omvärlden. Man har inte infört den form av marknadsekonomi som vi ser i de forna sovjetstaterna som Östtyskland, Polen eller för den delen Bulgarien. Man har en föråldrad och gammalmodig industristruktur i det gamla Donetskområdet både inom kol- och stålindustri. Det är en produktion som i realiteten inte är bärkraftig på världsmarknaden av sig själv utan som har varit en integrerad del av det gamla sovjetsystemet.

Landet är också ett av de mest korruperade som vi har, kanske till och med i global mening, vilket i sig normalt sett bidrar till att fördjupa de ekonomiska problemen. Ovanpå denna långa period av besvärlig och låg ekonomisk tillväxt gick man för ett och ett halvt eller två år sedan in i vad som får beskrivas som en konkurrenskraftschock. Mycket kraftiga löneökningar i den inhemska ekonomin ledde till betydande bytesbalansunderskott. Lönerna steg enskilda år med 15 procent. Det ledde till ett bytesbalansunderskott på över 9 procent när man helt enkelt inte var konkurrenskraftig längre i det man sålde. Inflationen gick upp; den var över 8 procent. Nu har man landat i ett budgetunderskott på 8,5 procent.

Detta är en traditionell betalningsbalanskris av den typ som Sverige genomgick i början av 90-talet och som många länder därefter har prövat på. Den svåraste delen av en betalningsbalanskris är alltid att återställa konkurrenskraften. Det är därför man får diskussionerna om vart lönerna tar vägen. Den är annorlunda i Ukraina eftersom de har en flytande valuta. Den har nu deprecierat med i storleksordningen 40 procent. Den typ av diskussion som man fick till exempel i Irland om lönesänkningar är inte på samma sätt aktuell.

Nu ska man komma ihåg att en 40-procentig depreciering av valutan leder till att importpriserna stiger kraftigt och att befolkningen i stället den vägen drabbas av en kraftig försämring av sin konsumtion.

Det avgörande problemet i IMF-programmet nu är alltså inte i första hand budgetunderskotten eller konkurrenskraftsdelen. Konkurrenskraften

är återställd av devalveringen, och budgetunderskotten börjar man komma i närheten av att åtminstone ... de revideras hela tiden upp, så man ska vara försiktig med vad man säger här.

Det avgörande problemet är att Ukraina har varit väldigt beroende av rysk gas. Den ryska gasen har man köpt till extremt subventionerade priser. Sedan har den till stor del också återhandlats i ekonomin; det är det som har varit grunden för hela korruptionsekonomin och de oligarkmiljarder som har byggts upp där. Det är själva roten till korruptionen.

Vad man menar när man talar om den sociala dimensionen i IMF-programmen är att gradvis höja gaspriserna och sedan kompensera de 25–30 procenten fattigaste i befolkningen för de höjda gaspriserna.

Det går inte att komma ifrån beroendet av Ryssland eller för den delen korruptionen med mindre än att man har gaspriser som är marknadsmässiga. Det är grundproblemet här. För det måste man kompensera dem med sämst ekonomisk utveckling.

Anf. 26 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Fru talman! Jag vill tacka finansministern för intressant resonemang och information.

Jag vill återkomma till det Valter Mutt sade om oligarkerna och den extremt koncentrerade förmögenheten och makten hos ett fåtal mycket mäktiga personer i Ukraina. Ser finansministern någon möjlighet att hjälpa regering och myndigheter i Ukraina att ställa krav på att oligarkerna, som i och för sig kanske kontrollerar regering och myndigheter, verkligen bidrar och på att pengarna kommer hem från skatteparadis och annat? Kan man hjälpa till att se till att det blir en jämnare inkomstfördelning i Ukraina, vilket är en förutsättning för stabilitet?

Den typen av oroligheter som vi ser i Ukraina har sin grogrund i misär och desperation. När man inte vet om man har mat eller om man har det varmt i sitt hus och så vidare – även om det till viss del kompenseras – finns det grogrund för extrema rörelser. I exempelvis Grekland och det extrema åtstramningsprogram som har genomförts där, med arbetslöshet, fattigdom och raserandet av socialt skyddsnät inklusive sjukvården, är det inte förvånande att det har blivit en radikalisering och polarisering i politiken. Till och med Gyllene gryning – ett rent nazistiskt parti – har vuxit sig starkt, alldeles för starkt.

Nöden är på en sådan nivå att vi kanske måste tänka lite utanför boxen. Vi har siffror på att den största delen av pengarna från stödlånen går delvis till gas, betalning av rysk gas, men en stor del går även till EU:s banker som har lånat ut pengar till Ukraina. Finns det möjligheter för att på något sätt prioritera ned återbetalningen av de lånen eller se till att oligarkerna faktiskt betalar på dessa lån så att det inte blir folket i Ukraina som får stå för notan? Kan man se till att lånen verkligen blir stöd för att bygga upp den ukrainska ekonomin på ett nytt sätt efter den sovjetiska, storskaliga, icke hållbara och till stor del passerade ekonomin? Vad finns det för tankar om det?

Vad kan Sverige bidra med? Det vore välkommet om vi kunde bidra för att hjälpa till att stabilisera situationen, av humanitära skäl. Det är naturligtvis förfärligt att ett av Europas folkrikaste länder har en sådan stor fattig befolkning. Det skulle jag vilja höra lite mer om från finansministern.

Anf. 27 VALTER MUTT (MP):

Fru talman! Den store amerikanske ekonomen John Kenneth Galbraith varnade en gång för att allt fler länder går mot offentlig fattigdom omgiven av ett hav av privat rikedom. Sällan är väl den beskrivningen så tillämplig som på Ukraina. Det är ett oerhört rikt land. Det är i hög grad på grund av de så kallade oligarkerna som landet är fattigt. De har tagit hand om en enormt stor del av landets rikedomar.

Jag håller i stora drag med Anders Borg om den historiska bakgrunden till situationen i Ukraina. Men jag hörde väldigt lite om framtiden. Den fråga som jag ställde handlade om det svenska lånet och om det på något sätt går att villkora det så att även Ukrainas rikaste medborgare, oligarkerna, är med och på allvar bidrar till en annan ekonomi.

Det är naturligtvis viktigt att Ukraina, och för den delen även många västeuropeiska länder, kommer loss från beroendet av Putins gas och olja. Ukraina har extremt goda förutsättningar. De har förutsättningar för solenergi, och de har väldigt goda förutsättningar för vindenergi med några av Europas bästa vindlägen. Här kan man alltså satsa tungt på förnybar energi och komma loss från Putinberoendet, beroendet av rysk gas. Men då behövs det pengar. Det behövs investeringar. Då behöver oligarkerna ta hem en och annan miljard från skatteparadiserna.

Då är det väl rimligt att Sverige, i samband med att vi diskuterar ett svenskt lån till Ukraina, för den typen av diskussioner. Jag skulle gärna vilja att finansministern utvecklar detta något.

Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Låt mig försöka redovisa de överväganden som har funnits i Sverige och de andra nordiska länderna om ett eventuellt bilateralt stöd till Ukraina lite tydligare.

IMF-programmet är omfattande. Den första delen av det, som behövde utbetalas relativt akut därför att landet helt enkelt hade helt slut på pengar, ska i huvudsak täcka gasskulder, alltså betydande skulder till Ryssland. I de förhandlingarna reste Ryssland också krav som Ukraina har avvisat och som även världssamfundet har avvisat med hänvisning till de avtal som slöts och de tillgångar som fanns när Ryssland delades. Ukrainas motargument var att man i sådana fall skulle göra en balansräkning för hela det förloppet.

Ryssland har ställt helt orimliga krav. De har också avvisats. Och man får intrycket att Ryssland själva inte har tagit de kraven riktigt på allvar. Vad som är riktiga krav är de lån som finns för att betala gas, visserligen till för höga priser enligt Ukraina. Den faktorn har lett till en komplikation i att göra bilaterala lån från de nordiska länderna. Vi har nog gemensamt ansett att våra skattebetalares pengar inte bör användas till att i huvudsak betala ryska gasbolag.

Det finns också ett annat bekymmer. Det rör den historia Ukraina har. Ukraina är det land som kanske har misskött sina IMF-program mest, åtminstone i det tidigare Central- och Östeuropa. Det har helt enkelt inte fungerat därför att pengarna inte har kommit dit de ska i kombination med den korruption de har haft och att de helt enkelt inte har uppfyllt villkoren. Det finns alltså en väldigt oro över att landet inte förmår leverera.

Att ställa ut lån på skattebetalarnas pengar ska vi naturligtvis vara extremt försiktiga med, av det enkla skälet att det är skattebetalarnas pengar men också av det skälet att om vi förlorar den typen av pengar kommer det att bli mycket svårare att i framtiden göra liknande bilaterala program. Därför har vi tyckt att det är väldigt centralt att den typen av lån ska ges när man är relativt säker på att få tillbaka pengarna och på att programmen de facto ska fungera, vilket de andra nordiska länderna starkt har understrukit. Sverige, Norge, Danmark och Finland, eller i varje fall Sverige, Norge och Danmark, har därför valt att i stället för IMF-lån understryka att man höjer sitt bistånd – bistånd är pengar som man ger bort och som man inte får tillbaka.

Det finns en del tecken på att den nuvarande ukrainska regeringen ändå arbetar med att fullfölja programmen i kanske något större utsträckning än man tidigare har gjort.

Både Valter Mutts och Annika Lillemets har varit inne på den besvärliga situation som råder där. Den skapar också väldig osäkerhet om IMF-programmen och fullföljandet av dem. Det har alltså lett till att de nordiska länderna i samband med IMF-värmötet enades om biståndsspåret som huvudväg. Kanske återkommer vi någon gång under hösten till en förnyad diskussion om genomförandet i Ukraina har fungerat och att det då skulle kunna vara möjligt med ett svenskt bilateralt lån.

Det ligger mycket i det som Annika Lillemets och Valter Mutts säger om vilken typ av ingångsvärden Sverige kan ha i en sådan diskussion. De påminner mycket om de ingångsvärden vi hade i diskussionen med Lettland. Där var vi starkt pådrivande för att en betydande del av skattehöjningen skulle läggas på fastigheter och andra tillgångar som dels är rörliga och dels drabbar dem som har det relativt bättre ställt i samhället. Man skulle absolut kunna tänka sig en diskussion om en skattefinansiering av sociala stöd som kan leda till att man snabbare kan avveckla gasberoendet.

Jag ska återkomma till Ryssland i min slutreplik. Det är nämligen många frågor som behöver hanteras här.

Anf. 29 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Tack finansministern! Det som finansministern säger här om att skatter ska tas ut på rätt sätt låter väldigt bra. Som sagt, att man innan lån ges ska kunna ställa krav på till exempel att oligarkerna ska beskattas och att de tar hem sina pengar från skatteparadis och så vidare låter ju som en väldigt konstruktiv väg framåt. Då undrar jag: Pågår det några sådana diskussioner inom EU som finansministern eller kanske utrikesministern är inblandade i? Det skulle naturligtvis bli en väldigt kraft om hela EU ställde sig bakom detta och krävde att de rikaste medborgarna i Ukraina ska bidra och att man ska ta itu med korruption och annat, som vi har tagit upp här flera gånger. På de villkoren skulle lån sedan kunna medges. Det tycker jag vore väldigt spännande.

Jag vill skicka med detta och hoppas att det ska bli sådana diskussioner. Det här är en oerhört viktig säkerhetspolitisk fråga där vi har ett stort intresse av att det löser sig i Ukraina.

Jag vill tacka finansministern för den här debatten.

Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig också börja med att tacka Annika Lillemets och Walter Mutt för den här interpellationsdebatten. Vi skulle förmodligen ha behövt ha ytterligare ett par tre rundor för att reda ut alla delar.

Jag vill börja med att slå fast huvudlinjerna. Till att börja med är Sveriges uppfattning att Ryssland har agerat på ett helt oacceptabelt sätt mot Ukraina, dels i termer av den militära aggressionen, dels i termer av gråzonen av krig på Krim, dels den alldeles uppenbara militära inblandning som man har gjort på ett sätt som strider mot all internationell rätt i östra Ukraina.

Det andra som måste slås fast är att Sverige och EU naturligtvis stöder Ukrainas demokratiskt valda president och att man måste få till stånd ett val som gör att man på goda grunder har en demokratiskt vald regering i Ukraina att samarbeta med.

Det är huvudlinjerna. Vi är för Ukrainas folks rätt att bestämma över sitt land, och vi tar starkt avstånd från den ryska nationalistiska aggressionen.

Vi ska normalt sett bidra till länder i kris. Det har Sverige en lång tradition av att göra. Det har vi också gjort i alltifrån Lettland till, tillbaka i tiden, Brasilien. Vi gör detta av tre skäl. Det gäller först solidaritetsskäl. Vi ska alltid bidra på samma sätt här som på andra områden. Det andra är att det alltid kan minska spänningarna, och det tredje är att det möjligtvis kan bidra till att Ukraina faktiskt blir en del av ett fungerande Europa.

När det gäller inriktningen ska man ha klart för sig att det är bara Norden och Baltikum som över huvud taget har varit villiga att föra en diskussion om att stödja Ukraina bilateralt. Polen har till exempel väldigt tydligt deklarerat att man inte har för avsikt att göra det. Den diskussionen förs mellan finansdepartementen inom ramen för IMF-samarbetet, och vi har sagt att vi i samband med höstmötet i början av oktober ska återkomma till en förnyad diskussion om hur situationen då är, och då kommer inriktningen att vara den som jag tidigare nämnt.

Låt mig återigen tacka för denna viktiga interpellationsdebatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2013/14:499 om miljöbelastningen på Arlanda och tullstationen i Kapellskär

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Pyry Niemi har frågat mig vilka kontakter som har tagits med Naturvårdsverket och berörda kommuners miljöförvaltningar då miljökonsekvenserna av förslaget har utretts och hur dessa har svarat samt vilka uppgifter jag kan lämna om trafikmiljön och olycksriskerna då konsekvenserna av förslaget har utretts.

Enligt vad jag har erfarit från Tullverket har deras analys av godstrafiken visat att i Kapellskär går främst trafik inom EU för vilken import- och exportklarering inte behövs. Sedan februari 2014 har den nya färjelinjen Sankt Petersburg–Nådendal–Kapellskär startats. Nådendal är första införselort i EU, vilket innebär att merparten av tullhanteringen sker där. Om det skulle behövas någon form av tullklarering för den här trafiken

kan Tullverket hantera detta genom elektroniska lösningar, vilket redan praktiseras för motsvarande trafik mellan Stockholm och Sankt Petersburg.

Det tullförfarande som ännu inte kan hanteras elektroniskt i dag är uppstartandet av TIR-carneter. Myndighetens analys visar att det handlar om ca 20 ärenden i veckan som kan komma att behöva hanteras vid Arlanda.

Utgångspunkten för regeringens styrning är att myndigheterna ska ha stor handlingsfrihet att utföra sina uppgifter. De myndigheter vilkas verksamhet täcker hela landet bestämmer som huvudregel själva vilka verksamheter som lokaliseras till olika orter.

Det är Tullverkets ansvar att, utifrån verksamhetens mål, fortlöpande pröva hur tillgängliga resurser används.

Anf. 32 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret. Jag kommer att gå från globalt till mer lokalt.

Om halten koldioxid ska stabiliseras vid 450 ppm, vilket alltså förväntas leda till en uppvärmning med mer än två grader Celsius över förindustriell nivå, måste de globala utsläppen börja minska inom några decennier, för att före nästa sekelskifte ha nått nivån två miljarder ton kol per år – alltså en fjärdedel av dagens utsläpp. Därefter krävs det en halvering under de följande århundradena för att halten inte ska börja stiga igen, bland annat beroende på gasens långa livslängd i atmosfären och på att landekosystem och hav med tiden tar upp allt mindre av den utsläppta koldioxiden.

Med ett tak på två miljarder ton kol per år och en befolkning år 2100 på tio miljarder får utsläppen av koldioxid från fossila bränslen maximalt uppgå till 0,2 ton kol per person och år – förutsatt att avskogningen har upphört. Dagens globala genomsnittsnivå är drygt ett ton kol per person. Om befolkningsökningen inte fortsätter efter 2100 innebär en ytterligare halvering av de globala utsläppen ett tak på max 0,1 ton kol per person och år 2200–2300. Det faktum att en allt större del av utsläppen med tiden blir kvar i atmosfären gör att utsläppen måste minska kraftigt på hundra års sikt, även om man avser att stabilisera halten koldioxid på en högre nivå än 450 ppm.

Herr talman! Vi har i dag sett i Sverige att det har blivit minskad belastning från personbilstrafiken. Det beror främst på att bilarna har blivit mer energieffektiva och mer bränslesnåla. Däremot vet vi per definition att utsläppen från den tunga trafiken har ökat med 44–45 procent.

I det här fallet – som vi specifikt diskuterar i dag – då tullens kontroller kommer att genomföras på Arlanda blir det en ytterligare påлага avseende miljöbelastningen, dels för boende i Knivsta kommun i Uppsala län, dels även för kringboende vid Arlanda. Det handlar inte bara om myndighetsstyrning utan även om klimatambitioner.

Drygt 1 000 tyngre transporter från Kapellskär till Arlanda per år blir klimatbelastande. Vi vet att utsläppen från tunga fordon har ökat med 44 procent och vi vet också att de åkare som kommer till Sverige inte alltid kör med det bästa och mest miljövänliga bränslet. I ett läge där regeringen säger sig värna om det svenska klimatarbetet – det hörde vi från An-

ders Borg i en debatt alldeles nyss – blir just den här formen av bristande ambition helt kontraproduktiv.

Frågan kan inte bara hanteras som en form av effektivisering av tullmyndigheten; den har ett symboliskt mycket viktigare värde. För varje extra ton av koldioxid som släpps ut i atmosfären lämnar vi en extra skuld till våra efterkommande att hantera och betala av. Anser finansministern att det är logiskt att skicka transporter drygt sju mil från Kapellskär för att kontrolleras på Arlanda, när den möjligheten rimligtvis kunnat hanteras i Kapellskär?

Anf. 33 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig börja med att välkomna interpellationen.

Tullverket bedriver en central och viktig verksamhet för att vi ska ha en väl fungerande utrikeshandel, men den är också central för att vi ska ha en effektiv brottsbekämpning. Som vi alla vet har det skett rätt betydande förändringar av Tullverkets verksamhet.

Den gamla formen av stickprovskontroller, den som fanns tidigare, har man inte längre grund för att göra, utan i dag handlar det om riskbedömningar, att det ska vara fråga om brottslig verksamhet. Det har naturligtvis i grunden förändrat förutsättningarna för tullens verksamhet, som i dag är mycket mer riskbaserad och följaktligen bedrivs mer i form av det som närmast kan beskrivas som polisiär verksamhet. Tullen förefaller vara effektivare i det arbetet. Antalet narkotikabeslag har till exempel ökat kraftigt under dessa år.

Låt oss vara klara över att den gamla formen av verksamhet som bedrevs i Kapellskär och på andra ställen, det vill säga stickprovskontroller, har vi inte längre grund för. I dag ska tullens kontroller ske utifrån ett riskbaserat system.

Därmed kommer vi till frågan vad som sker med transporter och hur mycket som går till Arlanda. Om vi börjar med att titta på antalet uppstartade TIR-carneter ser vi att det sedan april skett en nedgång från 125 uppstarter till i maj 88 uppstarter. Det är svårt att bedöma vad det betyder, men mycket talar för att vi kommer att få en övergång till normal, vanlig transit och att TIR-carneterna kanske till och med kan minska ännu mer om vi blickar framåt. Men om det vet vi inte mycket.

Vi kan konstatera att antalet fall som hanterats genom att man kört till Arlanda med TIR-carneter omfattade under maj månad 15 transporter. Det handlar alltså om en transport ungefär varannan dag, och en hel del talar för att det antalet potentiellt kan minska framöver när man får en övergång till vanlig klarering. Tullverket har haft diskussioner med de berörda företagen i Kapellskär och landat i slutsatsen, än så länge, att samarbetet fungerar väl, vilket skulle tala för att det kan fungera även framöver.

Låt mig poängtera att det inte är min uppgift som statsråd att i detalj styra hur Tullverket organiserar sin verksamhet i Kapellskär och på andra platser, utan det är myndigheten själv som ska göra det.

För att summera detta vill jag säga att den bedömning Tullverket gör är att det här kan ske utan att man får någon dramatisk ökning av antalet transporter till Arlanda. Det kan naturligtvis finnas klimateffekter, men om vi talar om en transport varannan dag, och kanske ännu färre framö-

ver, tror jag inte att det har någon avgörande betydelse vad gäller miljöeffekterna.

Anf. 34 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Nu gav finansministern ytterligare en del information som han kanske kunde ha berikat sitt interpellationssvar med. Då hade diskussionen möjligen legat på en annan bog.

Jag känner väl till att Tullverket ägnar sig åt att riskbedöma aktiviteter. Lagstiftningen fungerar så i dag. Men Tullverket måste också ägna sig åt förebyggande aktiviteter. Även om regeringen inte ska gå in och styra i detalj bör regeringen ha som ambition att informera tullmyndigheten om att klimatbelastning är en viktig fråga. Att minska utsläppen i den svenska transportsektorn är ett sätt att minska den skuld vi har till framtida generationer som ska ta hand om all den koldioxid som vi släppt ut i atmosfären i över hundra år. Det gäller inte bara i Sverige utan också globalt. Det är en viktig markering.

Jag har svårt att avgöra om det blir fler eller färre lastbilar och långtradare som tar sig till och från Arlanda. Jag kan bara referera till det svar som finansministern gett. Men med minskad tullverksamhet i Kapellskär finns det, som det ser ut i dag, möjligheter för dem som har transporter till Sverige att hitta en lucka någonstans och komma in i landet. De känner väl till att Tullverket inte har en lika hög ambitionsnivå på mindre ställen som de har på de större transportingångarna till Sverige, såsom hamnar där man vet att det sker fler transporter.

Det känns helt ologiskt att man ska köra drygt sju mil extra för att klarera och sedan åka vidare in i landet när det skulle kunna ske på plats. Om det i dagsläget är så pass få långtradare och lastbilar, som tullmyndigheten uppenbarligen informerat finansministern om, borde det inte vara någon oerhörd belastning för tullmyndigheten att ha folk på plats de dagar transporter kommer hit och därmed kunna ha bättre kontroll och kunna göra en ordentlig klarering.

Utöver klimatarbetet är också vägsäkerheten viktig. I Sverige har vi en diskussion, den känner finansministern väl till, om utländska åkare som kommer hit och kanske inte alltid har det bästa bränslet, till exempel så kallad – om jag får använda ett lite raljant begrepp – fuldiesel. Det ökar miljöbelastningen.

Ett annat problem är alkohol i trafiken, rattonykterhet, något som inte alls är oviktigt att resonera om. Jag vet att tullen framgångsrikt genomför fordonskontroller som ett sätt att bekämpa brottsligheten. På så sätt förhindrar man att förare som kommer in i landet med höga halter alkohol i blodet sätter sig och kör. Detsamma gäller trötta förare, som inte heller ska sätta sig i en lastbil eller långtradare och på det viset öka risken för konfrontation med andra bilister, vilket kan leda till förödande trafikolyckor.

Jag vet att tullen hanterar dessa frågor på ett mycket professionellt sätt. De är duktiga på det. Men om man ökar ingången någonstans, ger den möjligheten, finns det alltid ljusskygga individer, transportörer, som inte är trovärdiga, sådana som vill testa systemet och landa i Sverige. Ytterligare ett sådant fall kan vara just det som leder till nästa olycka.

Jag ställer därför frågan: Är det logiskt att det sker på Arlanda i stället för i Kapellskär?

Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig tacka Pyry Niemi för den här interpellationsdebatten, för det är ett viktigt ämne. Tullen utför mycket centrala uppgifter för svensk del. Vi vet att mycket av den mest allvarliga brottsliga verksamheten i Sverige är kopplad till smuggling, till införsel av narkotikapreparat och illegal handel med tobak och alkohol. För att hindra att vi får starka, organiserade brottsliga nätverk och för att motarbeta dem som finns har tullen en viktig roll, särskilt i samarbete med polis, Ekobrottsmyndigheten och andra rättsvårdande myndigheter. Den bild vi har är att Tullverket har klarat av övergången till en riskbaserad kontrollverksamhet på ett bra sätt.

Jag kan naturligtvis dela Pyry Niemis utgångspunkt att vi nog bör följa hur utvecklingen blir med det som händer i Kapellskär. Det går inte att utvärdera på någon eller ett par månader hur det hela slår. I dag sker 98 procent via elektronisk klarering. Det som hanteras manuellt är TIR-carneterna. Om vi ligger på nivån 10, 20 eller 30 transporter i månaden och vi till och med ser att det finns en potential att minska antalet tycker jag att vi har miljöfrågan någorlunda under kontroll, men det får vi naturligtvis följa noga. Skulle det visa sig att vi får en tilltagande handel på flödet och TIR-carneterna i stället blir fler måste vi givetvis se vad som i så fall behöver göras.

En rimlig fråga att ställa gäller den riskbaserade kontrollen i Kapellskär. Får vi en ökad handel, inte minst från Ryssland som ju är ett land utanför EU, kan det finnas skäl att ha en riskbaserad kontroll i Kapellskär, detta för att inte få ett ökat problem med illegal införsel.

Vi har skäl att noga följa frågan och se om den korta trend vi sett under vårmånaderna håller i sig eller om det kanske var en tillfällig tendens. Sedan får vi se vilka slutsatser vi ska dra av utvecklingen.

Anf. 36 PYYRI NIEMI (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern för den inriktningen. Det här är kanske inte den nationellt viktigaste frågan vare sig under kommande år eller i närtid, men den har stor praktisk betydelse. Vi lever i ett fritt EU. Jag är mycket positiv till fri rörlighet. Det är viktigt att vi har en bra handel med andra länder. Det är angeläget att vi verkligen värnar den traditionen eftersom det är en del av grunden för vårt ekonomiska välstånd. Handeln in till Sverige och ut från Sverige är mycket viktig. Det är också viktigt att de transporter som kommer in i landet är funktionella och följer svensk lagstiftning i alla dess intentioner.

Jag välkomnar finansministerns ingång om att det här ska följas upp och har stor respekt för att man inte kan utvärdera någonting efter en så här kort trend. Det kan vara en tillfällig nedgång. Det kanske till och med upphör; vad vet jag.

Men det kan också uppstå ett läge där det blir ett ökat tryck. Det kan göras stora affärer. Något företag kan börja köpa in en massa varor från något annat land, till exempel Ryssland. Då blir det en helt annan belastningssituation. Vid sådana tillfällen är det väl ganska bra om tullen, speciellt i ett övergångsskede, har en kontrollverksamhet i Kapellskär i närtid, så att det verkligen är funktionellt. Då kan man läsa av den här trenden i närtid och kanske något år framåt för att se om det blir ganska lugnt eller ett ökat tryck. Det tror jag hade varit en bättre modell än det som vi

ser i dag. Nu är det många frågeställningar som fortfarande inte är utredda och som hamnar i ett läge där vi inte vet. Men jag välkomnar finansministerns ingångar.

Jag tackar talmannen och kammarkansliets personal för den här mandatperioden.

Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig tacka Pyry Niemi för en viktig interpellationsdebatt. Staten bedriver viktig verksamhet, och det är centralt att den följs och diskuteras i Sveriges riksdag. Det är myndigheterna som sköter ledning, resursfördelning och så vidare, men det är viktigt att vi har en bred debatt om den här verksamheten också i riksdagen.

Nu gör man som sagt bedömningen att situationen är relativt stabil när det gäller antalet TIR-carneter och att det till och med potentiellt kan finnas en tendens mot att det är färre som anländer till Kapellskär. Pyry Niemi har naturligtvis helt rätt i att den här bilden kan ändras och att det i stället kan komma att ske en kraftig ökning av handeln med Ryssland. Vi kan tänka oss att det långsiktigt sker politiska skiften i Ryssland som gör att vi får ett mycket närmare utbyte inte bara med Nådendal utan också med Ryssland. Det vore naturligtvis fantastiskt bra, och det skulle jag vara den första att välkomna. Nu vet man inte exakt vad det kan betyda för den närmaste perioden, utan det får man i så fall återkomma till.

Jag skulle gärna önska att jag fick återkomma till Pyry Niemi i denna fråga som finansminister vid fortsatta interpellationsdebatter under hösten. Jag vill passa på att tacka för denna debatt och tillönska en god sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellationerna 2013/14:500 och 502 om trängselskatt och avgift för utländska fordon

Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Lars Johansson har frågat mig dels varför jag och regeringen inte prioriterar frågan om trängselskatt och avgift för utländska fordon som kan ha en avgörande betydelse inför höstens folkomröstning den 14 september om trängselskatt i Göteborg, dels om regeringen har för avsikt att godta förslaget från styrgruppen för Västsvenska paketet och lämna förslag till riksdagen i enlighet med styrgruppens förslag.

Frågan om utländska fordon är prioriterad. Som jag tidigare sagt vid flera tillfällen är jag angelägen om att trängselskatt respektive infrastrukturavgift ska tas ut av utländska fordon så snart som det är möjligt. Jag vill bestämt framhålla att frågan är högt prioriterad för regeringen. Att ta ut skatt och avgift av utländska fordon är dock komplicerat och förutsätter att det går att ta fram ett förslag som är tekniskt genomförbart.

Regeringen gav i november 2013 i uppdrag åt Transportstyrelsen att ta fram betalningslösningar som ska vara färdiga att tas i bruk senast den 1 januari 2015.

Under förutsättning att Transportstyrelsen kan ta fram tillfredsställande betalningslösningar är avsikten fortfarande att trängselskatt ska tas ut av utländska fordon senast den 1 januari 2015. I så fall avser regeringen också att lämna en lagrådsremiss inom den tid som krävs för att detta ska vara möjligt.

När det gäller frågan om trängselskatten i Göteborg har regeringen tagit emot en hemställan från Trafikverket och Göteborgs stad med ett förslag till förändring av trängselskatten i Backaområdet på Östra Hisingen i Göteborg. Hemställan bygger på en gedigen rapport som tagits fram på uppdrag av styrgruppen för Västsvenska paketet.

Det är tydligt att det finns ett behov av att förändra trängselskatten i Backaområdet. Jag avser därför att skyndsamt ta fram ett förslag till förändring av trängselskatten i Backaområdet och så snart som möjligt skicka ut en promemoria på remiss. Innan regeringen kan ta ställning till förslaget i hemställan måste det på sedvanligt sätt analyseras och beredas inom Regeringskansliet.

Anf. 39 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Det kan kanske uppfattas som lite tjatigt av mig att återigen ta upp frågan om trängselskatt för utländska fordon. Anledningen är att det har blivit en långbänk, vilket också framgår av min interpellation. Riksdagen fattade beslut om trängselskatt i april 2010. Det har nu gått fyra år.

Vi i trafikutskottet har behandlat en särskild proposition om infrastrukturavgifter på väg som regeringen lämnade till riksdagen den 15 oktober. När man där belyste frågorna kring avgifter, framför allt avgifter för broarna i Motala och Sundsvall men också trängselskatt, framhöll man att de också skulle gälla för utländska fordon men att man inte hade framme någon teknisk lösning som var gångbar.

I en särskild skrivelse av den 12 december 2013 blev vi i utskottet lovade av regeringen att frågan skulle lösas och att man skulle ta fram en tidsplan för detta i samband med vårpropositionen och där redovisa fullt ut hur det skulle gå till. I vårpropositionen som sedan kom framgår det att det är en fråga som bereds, men det finns ingen tidsplan för när lagrådsremiss ska utformas och heller inga uppgifter om att det ska komma ett förslag i samband med höstens budget, vilket var det man utlovade i december 2013.

Det är därför jag återigen upprepar den här oerhört angelägna frågan. Det handlar om att ge klara och tydliga besked inför folkomröstningen den 14 september. Jag noterar i svaret att finansministern anser att det är en angelägen fråga. Jag tycker bara att det är en väldig tidsutdräkt i denna angelägna fråga. Det beklagar jag ytterst, eftersom detta är en fråga om rättvisa som påverkar människors inställning till trängselskatt. Jag antar att det också gäller trängselskatten i Stockholmsområdet och avgifterna i Motala och Sundsvall. Det är den ena frågan.

Vad gäller den andra frågan noterar jag att finansministern nu har tagit emot brevet från Göteborgs stad och Trafikverket om en lösning för Backaborna på Hisingen. Det finns ett väl genomarbetat förslag som kommunfullmäktige i Göteborg med stor majoritet ställt sig bakom. Alla de partier som vill att vi ska få ett ja i folkomröstningen till trängselskat-

ten har ställt sig bakom förslaget. Det är en förkrossande majoritet i kommunfullmäktige i Göteborg.

Därför är det nu väldigt angeläget att höra finansministern svara på en kompletterande fråga. Jag förstår att man självklart måste bereda ärendet. Men jag tycker också att det vore lämpligt att finansministern i detta sammanhang involverar kommunstyrelsen i Göteborg i beredningen, så att det inte bara blir ett remissförfarande utan en beredning som görs gemensamt mellan regeringen och kommunstyrelsen i Göteborg. Vad anser finansministern?

Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Det är en viktig interpellationsdebatt vi nu för. Det är centralt för Sverige att vi får till stånd en lösning för Västsvenska paketet, vilket i praktiken förutsätter att folkomröstningen landar i en bra slutsats. Jag tycker att det finns väldigt starka skäl att säga ja till den här typen av trängselavgifter för Göteborg och Sverige. Göteborg är kanske Sveriges nod till världen i termer av handel. En mycket betydande del av vår exportindustri passerar genom Göteborg, och en mycket betydande del av vår exportindustri finns i Göteborg, inte minst centrala delar av våra industriföretag på transportsidan.

För att få fungerande infrastruktur i denna moderna miljö är trängselavgifter en väl fungerande modell. I Stockholm, där detta var kontroversiellt i många olika partier när det infördes, har frågan närmast blivit helt odramatisk när vi nu till exempel återkommer med en delfinansiering av ytterligare infrastruktursatsningar via trängselavgifter i Stockholm. Min förhoppning är att detta så småningom ska fungera på samma sätt i Göteborg och därmed bli en viktig del av en väl fungerande tillväxtmiljö.

Vi har förstått av den skrivelse vi har fått från Göteborg att man upplever att det finns särskilda bekymmer i Backaområdet. Regeringen och Finansdepartementet vill gärna diskutera detta med kommunledningen i Göteborg så att vi kan hitta en lösning för problemen i Backaområdet som också fungerar väl tekniskt och ligger i linje med hur systemen i övrigt fungerar. Vi ska skyndsamt få till stånd en process där vi sätter oss ned med kommunledningen så snart det över huvud taget går så att vi i god tid före folkomröstningen kan få besked om hur en lösning för Backaområdet kan fungera. Det finns ett antal olika alternativ som vi måste arbeta igenom, och de övervägandena vill vi göra tillsammans med kommunledningen i Göteborg.

När det gäller utländska fordon delar jag Lars Johanssons bekymmer och frustration. Det är en viktig fråga. Vi har fått uppgifter från Transportstyrelsen om att man har bedömt att det finns tekniska och legala lösningar som kan fungera. Sedan har det tillstött komplikationer, och det är naturligtvis bekymmersamt.

Nu ska vi få en redovisning den 11 augusti av Transportstyrelsen av hur arbetet löper. Det är bara att beklaga att vi har haft tekniska bekymmer som Skatteverket och framför allt Transportstyrelsen är mer lämpade att redogöra för än vad jag är. Det är bara att beklaga. Det centrala är att vi hittar en teknisk lösning som gör att frågan kan hanteras på ett bra sätt.

Anf. 41 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack, finansministern, för svaret! Det var ett bra svar att det ska bli överläggningar i fråga om situationen för Backaborna. Det är viktigt att vi får till stånd överläggningar. Vi är överens om att Västsvenska paketet är oerhört viktigt för Sverige, för tillväxten och inte minst att det finns en fungerande infrastruktur i Västsverige. Det är viktigt med ett klart besked i samband med folkomröstningen, så att göteborgarna tycker att det är en bra åtgärd.

Jag bor för övrigt själv på Hisingen, även om jag inte bor i Backa. Jag bor en bit därifrån och känner till området väl. Många människor är irriterade över att de så fort de ska åka och handla måste betala trängsel-skatt. De tycker att det borde finnas en ordning som gör att de kan sköta sin dagliga service utan att behöva betala trängselskatt eftersom de inte åker in till centrala delar av Göteborg. De åker inom Hisingen. Det grundläggande problemet är att man inte från början har hittat en tillräckligt bra lösning.

Jag hoppas att de förslag som har lagts fram är genomförbara i den dialog som regeringen ska ha med kommunstyrelsen i Göteborg.

Sedan var det frågan om utländska fordon. Vi hade en diskussion med infrastrukturministern och departementet i november och december 2013. De påtalade att Transportstyrelsen har ett antal tekniska problem som de inte riktigt har kunnat lösa. Då fick jag ändå intrycket av att man var på väg att lösa de tekniska frågorna.

Det är svårt för människor som inte sysslar med detta dagligen att förstå att bompengen i Norge fungerar, och när jag åker till Oslo får jag för mitt utländska fordon en räkning. Det tar lång tid, men jag får den från myndigheterna i Norge. I Sverige går det inte att hitta en lösning för att skicka räkningar till ägare av utländska fordon. Den frågan måste få en lösning snarast möjligt.

Jag hoppas verkligen att finansministern tillsammans med Transportstyrelsen hittar en bra lösning fram till den 11 augusti, så att det kan finnas ett förslag i budgetpropositionen till hösten – även om jag hoppas att det inte är finansminister Anders Borg som lägger fram budgetpropositionen. Men frågan måste förberedas och finnas på plats oavsett vilken regering vi har efter den 14 september.

Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Lars Johansson och jag må ha olika uppfattningar om vilken regering vi ska ha efter september, men i vissa frågor – det ger Lars Johansson väl uttryck för – finns det skäl till bred samsyn. Socialdemokraterna är ett parti som historiskt sett har visat sig ha mycket god förmåga att ta ansvar för övergripande frågor, och vi har ett ansvar för att vårda denna förmåga framåt.

Här finns ett par centrala och nationella frågor. Den ena är att säkra en bra utveckling för Göteborg. Den andra är naturligtvis att säkra att vi får Västsvenska paketet på plats – och som en integrerad del av det också trängselavgifter, som har miljömässigt och tillgänglighetsmässigt positiva effekter vid sidan av att de också innebär finansiering för ett mycket centralt infrastrukturpaket.

Jag har förstått av Lars Johansson och av andra att de bekymmer som finns i Backaområdet måste hanteras. Det är naturligtvis orimligt att

människor när de utför sina dagliga sysslor, handlar och sköter andra ärenden, ska behöva betala trängselavgifter när de rör sig inom sitt eget område. Det måste vi naturligtvis hitta en lösning för. Det är min absoluta ambition att hitta en sådan tillsammans med Göteborgs kommunledning som fungerar och som också är tillfredsställande för Backaborna, och den ska redovisas i god tid före folkomröstningen.

Det är centralt för att få legitimitet för den typen av system långsiktigt att de fungerar på ett praktiskt och enkelt sätt för de människor som berörs. Jag tror att många kan förstå att det finns skäl att både finansiera infrastruktur och få en bättre tillgänglighet, men man vill å andra sidan inte ha sin vanliga vardag störd av onödiga avgifter och system. Vi ska gemensamt försöka säkra att systemet kommer på plats, på samma sätt som jag tycker att både Moderaterna och Socialdemokraterna nationellt och i Göteborg bör ta så stort ansvar som det går för att övertyga väljarna i Göteborg om att rösta för trängselavgiften, som jag tror är nödvändig.

Det har varit komplikationer för utländska fordon som man får ge uttryck för både frustration och besvikelse över. Det har visat sig vara mer tekniskt och legalt komplicerat än vad man från början trodde. De uppgifter vi har fått från Transportstyrelsen om att detta skulle kunna lösas har vid tidigare tillfällen visat sig inte riktigt hålla måttet.

Nu får vi en ny redovisning från Transportstyrelsen i augusti. Vi bör göra allt vi kan för att säkra att vi får en teknisk lösning som håller vad gäller både att räkna fordon och att se till att det sker en avisering av fordonen som överensstämmer med svensk rättstradition.

Anf. 43 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag skulle vilja komplettera på en punkt när det gäller Backaborna. Det kan vara bra för finansministern att känna till att arbetet har föregåtts av omfattande diskussioner och möten med människor i Backa om en tänkbar lösning för att få en större acceptans för trängselskatten i Backa. Det har lett fram till det förslag som nu föreligger.

Det är viktigt att komma ihåg att vi inte startar om en diskussion med för många nya alternativ utan att vi försöker hitta en lösning som bygger på det förslag som har bearbetats och diskuterats med människorna i Backa.

När det gäller utländska fordon utgår jag från att finansministern gör allt vad han kan för att vi ska få ett förslag som gör att vi kan införa avgifter för utländska fordon den 1 januari 2015. Det är oerhört centralt. Förslaget är två år försenat, men det är bättre än ingenting.

Jag vill avsluta denna interpellationsdebatt med Anders Borg med att tacka för svaret i dag och tacka för de tidigare debatter som vi har haft under åtta år. För min del är detta min sista interpellationsdebatt med finansministern. Jag ska ha en diskussion till i kammaren, men med finansministern är det här den sista interpellationsdebatten. Jag önskar finansministern en glad och trevlig sommar. Jag hoppas att det inte blir för slitsamt i Almedalen. Valrörelsen blir däremot slitsam för oss båda!

Anf. 44 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig börja med att tacka Lars Johansson. Jag vill tacka för debatten, som jag tycker är central. Det finns frågor där regeringen, Socialdemokraterna och Moderaterna har all anledning att ta ett

långsiktigt nationellt ansvar. Tillväxten i Göteborg och transportlösningar är en del av det ansvaret. Det här är den typ av frågor där vi bör eftersträva att lösa långsiktiga uppgifter gemensamt med likartade utgångspunkter.

Jag vill också passa på att tacka Lars Johansson för tidigare interpellationsdebatter och för den långa politiska gärning som Lars Johansson har utövat i riksdagen och tidigare i olika funktioner i Göteborg. Givet att vi har olika utgångspunkter har vi alltid haft mycket bra debatter i Sveriges riksdag. Jag vill verkligen tacka för debatterna och gärningen.

Jag vill också passa på att tacka talmannen, ledamöterna och kammarens personal för utomordentligt gott arbete under åtta år och många debatter. Ur mitt perspektiv hoppas jag att jag får fortsätta att föra interpellationsdebatter till hösten. Jag önskar samtliga en trevlig sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2013/14:535 om resultat av utförsäljningen av Bilprovningen

Anf. 45 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Leif Pettersson har frågat mig hur jag ser på resultatet av utförsäljningen av Bilprovningen och möjligheterna till bra fordonsbesiktning till rimliga priser i hela landet även i framtiden.

Det huvudsakliga syftet med att konkurrensutsätta fordonsbesiktningen och avyttra delar av Bilprovningen var att skapa en marknad med effektiv konkurrens som ger valfrihet och möjlighet för kunderna att påverka serviceutbudet och tillgängligheten. Förutsättningar gavs också för fler och växande företag och för nya produkter och tjänster som bidrar till ökad sysselsättning och ekonomisk tillväxt på sikt. Det har från början funnits med att kostnadsspridningen för fordonsbesiktningen skulle kunna öka genom en omreglering. En viss prisjustering har skett sedan omregleringen, men det bör beaktas att prisnivån under cirka tio års tid då hade varit helt oförändrad, det vill säga inte ens täckt den årliga lönekostnadsutvecklingen i branschen.

Tillgängligheten och servicegraden bestäms av vad kunderna efterfrågar. Jag kan i det sammanhanget notera att då antalet stationer i landet har ökat med drygt 60 procent sedan den 1 juli 2010 har möjligheten generellt för kunderna att välja andra stationer ökat markant sedan omregleringen. Alla företag som arbetar med fordonsbesiktning måste vara ackrediterade av Swedac, vilket innebär en säkring av såväl kompetens som utrustning. Tillsammans med Transportstyrelsens regler och tillsyn har vi ett system för god service och kvalitet.

Försäljningarna av de två stationsklustren skedde på affärsmässiga villkor till två professionella aktörer. Genom försäljningarna etablerades tre självständiga aktörer som tillsammans med de övriga nya aktörerna har skapat konkurrens på besiktningensmarknaden. Alla aktörer behöver vara lyhörda och anpassa sig efter kundernas önskemål för att på sikt kunna överleva.

Vi har i dag en bra fordonsbesiktning i Sverige till rimliga priser, och jag förväntar mig att vi kommer att ha en fortsatt god utveckling av bland annat tillgängligheten även i framtiden.

Talmannen konstaterade att Leif Pettersson, som framställt interpellationen, inte var närvarande i kammaren.

Anf. 46 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag får å Leif Petterssons vägnar tacka statsrådet Peter Norman för svaret på interpellationen om utförsäljningen av Bilprovningen.

Vi socialdemokrater har inte tyckt om, och det har framgått tidigare, utvecklingen att splittra upp Svensk Bilprovning i tre delar. Jag noterar att statsrådet säger att han tycker att den utförsäljning som gjordes var affärsmässig. Det kan starkt ifrågasättas, eftersom Svensk Bilprovning var den som lånade ut pengar till Opus för att de skulle kunna köpa.

Nu har vi ett antal privata aktörer som bedriver myndighetsverksamhet. Det är ett viktigt samhällsuppdrag att se till att bilbesiktningen fungerar i hela landet till hundra procent och att människor har förtroende för bilprovningen. Vi ska komma ihåg att innan det blev diskussion och förslag om att sälja ut delar av Svensk Bilprovning gjordes en kundenkät 2009 som visade att hela 94 procent av dem som anlitade Svensk Bilprovning tyckte att det var en bra verksamhet så som den var.

Vi har ifrågasatt om det inte skulle innebära en kraftig prishöjning. Vi kan notera att det har blivit en prishöjning på i genomsnitt 13 procent. Det har blivit några fler anläggningar, men vad händer framöver?

Jag har tagit del av den rapport som Transportstyrelsen har gjort om hur utvecklingen har blivit. Jag blir inte så där väldigt imponerad. Man visar bland annat att företag som jobbar med bilprovning inte har utvecklat särskilt mycket bättre kvalitetssystem. Det finns dessutom flera brister, enligt Transportstyrelsens redogörelse över hur själva besiktningens arbetet bedrivs. I den rapport som kom helt nyligen pekade man på att det finns brister i föreskrifter. Det händer att fordon inte blir korrekt underkända eller godkända och att man inte har tillräckligt bra utrustning.

Det finns alltså en hel del brister. Även om det är Swedac som ska vara ansvarigt för bilprovningen finns det många olika brister, enligt den rapport som Transportstyrelsen har gjort.

Min fråga till statsrådet blir om det ändå inte är så att utvecklingen inte har blivit så positiv som regeringen kanske hade önskat. Framför allt vill jag ha svar på frågan om regeringen avser att fortsätta att utöka antalet privata företag på Svensk Bilprovningens område. Vi har ungefär en tredjedel kvar. Frågan är: Är ni beredda att sälja ut även den delen?

Anf. 47 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Lars Johansson säger att det nu finns ”några” fler stationer. Det har varit en ökning med 60 procent sedan 2010. Det är inte ”några” fler stationer.

Det här betyder kort och gott att folk numera kan besiktiga sina bilar på många fler ställen. Förut var man ofta hänvisad till hemorten. Nu kan man få bilen besiktigad kanske där man har sitt arbete eller på andra

ställen. Det är en revolution när det gäller besiktningen i Sverige, tycker jag, som alla borde glädjas åt.

Det är korrekt, som Lars Johansson säger, att det har blivit en prisökning. Det ska ses i ljuset av att man under tio års tid hade oförändrade priser och i praktiken reallt sänkta priser under längre tid.

Jag ska svara på frågorna först och sedan försöka hinna tala lite mer övergripande.

Bilprovningen lånade ut pengar till Opus vid försäljningen; det är riktigt. Detta är en mycket vanligt förekommande företeelse när man gör stora affärer nu för tiden. Det handlar om att statsmakterna och skattebetalarna ska få ut så mycket som möjligt för de tillgångar man säljer. Detta var ett bra sätt att göra det och maximera köpeskillingen.

Låt oss konstatera att Sverige var ett av de absolut sista länderna i Europa att avreglera den här marknaden. Det har skett i de allra flesta länder tidigare, och äntligen skedde det även i Sverige.

Det är möjligt att vi har olika syn på konkurrens och monopol. Man ser i Transportstyrelsens utvärdering att det finns lokala monopol kvar på marknaden. Det är inte bra; dem ska vi försöka få bort. Kom dock ihåg att det tidigare fanns ett enda stort monopol i hela Sverige, ett statligt monopol. Genom att vi har olika aktörer får man i bästa fall olika typer av tjänster och kringtjänster, olika öppettider och andra typer av service.

Det är just detta som gör att ekonomin i sin helhet drivs framåt. När olika aktörer uppfattar kundernas olika efterfrågan och erbjuder olika typer av lösningar får man en produktivitet utveckling och ett framåtskridande i ekonomin. Det får vi även när det gäller bilprovningen, som vi tidigare fått när det gäller apoteken. Även i fråga om apoteken vet jag att Socialdemokraterna var väldigt skeptiska.

Som jag ser det handlar det om hur man ser på ekonomin. Det är en enligt min uppfattning mycket gammalmodig syn att tro att ett statligt bolag ska vara Guds gåva till mänskligheten när det gäller att ge medborgarna service. Jag tror att det är bättre att ett flertal aktörer, gärna en blandning av statliga och privata, ska tillhandahålla service för medborgarna så som man nu gör när det gäller bilprovning.

Vad gäller Lars Johanssons tredje fråga finns det för tillfället inte några planer på att göra mer med Bilprovningen är vad vi gjort hittills. Vi får se hur det här verkar, och sedan får framtiden utvisa om vi ska gå vidare med nya strukturreformer.

Anf. 48 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan notera att det var en artikel i Affärsvärlden om vägarna för en av dem som fick chansen. ”Tack Reinfeldt” heter artikeln. Opus tyckte att det var oerhört generöst av regeringen att låna ut pengar så att de kunde köpa in sig.

Enligt det underlag som jag har fått från Transportstyrelsen har antalet stationer ökat med 16 procent det senaste året för lätta fordon. Prisökningen har varit 13 procent, så på den punkten är vi överens.

Däremot är jag inte överens med Peter Norman om varför Sverige har väntat så länge. Skälet är att vi i Sverige har varit oerhört framgångsrika när det gäller bilbesiktning av våra fordon för att få säkra fordon på våra vägar. Det har ju varit huvudmålet – det måste vara huvudmålet hela tiden. Vi har också i Sverige fått ned antalet trafikolyckor och antalet

människor som omkommer i trafiken – mycket bättre än i många andra länder.

Ett av skälen till det är att det har varit ett aktivt trafiksäkerhetsarbete, och Svensk Bilprovning har varit en viktig del i det. Det har inte bara varit staten som ägare av Svensk Bilprovning, utan motorbranschens olika organisationer har också haft ett direkt inflytande i organisationen för Svensk Bilprovning. Det har funnits en acceptans i samhället för att vi skulle ha den styrning som vi har haft av Svensk Bilprovning.

Jag tycker att det är för mycket av dogmatism från den borgerliga regeringens sida i att privatisera.

Avslutningsvis vill jag bara tacka Peter Norman för interpellationssvaret och de debatter vi har haft. Jag vill också passa på att tacka talmannen och kanslipersonalen, som har fått lyssna på alla dessa debatter. Nu är det sista ordet sagt från min sida.

Anf. 49 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag är överens med Lars Johansson på ett stort antal punkter. En av dem är att vi har, och även har haft, en bra fordonsbesiktning i Sverige.

Min bedömning är att när den statliga aktören fick klart för sig att det stundade andra tider, att det skulle bli en konkurrensutsatt marknad, skedde det ett stort utvecklingsarbete på Bilprovningen. Det var alldeles utmärkt. Man hade längre öppettider, andra typer av tjänster och så vidare. Men det krävdes någon form av piska eller morot för att få Bilprovningen att utveckla sig och komma med produktivetsförbättringar.

Det är också intressant att de i bolaget Bilprovningen – jag kan rekommendera Lars Johansson och Leif Pettersson att tala med dem om de inte har gjort det – själva tycker att konkurrensutsättningen har varit bra för dem. De är väldigt nöjda med sin egen utveckling i denna konkurrensutsatta värld. De har själva fått ökat tryck på sig att komma med nya produkter, nya stationer och nya öppettider.

Inom bolaget tycker de att den tid de är i nu är den bästa tid de har haft på Bilprovningen. Själva välkomnar de avregleringen, för de tycker att den är bra både för det egna företaget och för branschen i dess helhet.

Vi är också överens, naturligtvis, om värdet av en högklassig fordonsbesiktning, inte minst för att minska antalet olycksfall på våra vägar. Min bedömning är att vi har, och även har haft, en väldigt hög kvalitet i vår fordonsbesiktning, vilket vi ska vara stolta över.

Däremot är det antagligen så att vi har lite olika uppfattningar om värdet av konkurrens jämfört med värdet av att ha monopol, och vi får väl acceptera att det är på det viset.

Jag har under min korta tid som statsråd haft nöjet att ha ett antal debatter med Lars Johansson, och jag tycker att de alltid har varit präglade av inte minst gott humör och bra sakinnehåll. Jag vill tacka Lars Johansson så mycket för detta och önska honom lycka till i nästa skede av livet.

Jag vill också tacka talmannen och personalen här i riksdagen för ett gott arbete under denna period, och jag önskar alla en glad sommar. Vi ses igen i höst.

Överläggningen var härmed avslutad.

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 27 juni

2013/14:687 Stridande till Syrien

av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:693 Närpolisens verksamhet

av *Roger Haddad* (FP)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

13 § Kammaren åtskildes kl. 11.23.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 8 §

anf. 28 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ABIGAIL CHOATE

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Ansökan om fortsatt ledighet.....	1
2 § Anmälan om kompletteringsval	1
3 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden	1
4 § Ärenden för hänvisning till utskott.....	1
5 § Svar på interpellation 2013/14:497 om skydd för uppfinnare mot patentintrång.....	2
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	2
Anf. 2 HILLEVI LARSSON (S).....	2
Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	3
Anf. 4 HILLEVI LARSSON (S).....	4
Anf. 5 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	5
Anf. 6 HILLEVI LARSSON (S).....	6
Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	7
6 § Svar på interpellation 2013/14:515 om förhalade riksdagsbeslut.....	7
Anf. 8 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	7
Anf. 9 HILLEVI LARSSON (S).....	8
Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	9
Anf. 11 HILLEVI LARSSON (S).....	10
Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	11
Anf. 13 HILLEVI LARSSON (S).....	12
Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	13
7 § Svar på interpellation 2013/14:491 om nettodebitering	13
Anf. 15 Finansminister ANDERS BORG (M).....	13
Anf. 16 JENS HOLM (V)	14
Anf. 17 Finansminister ANDERS BORG (M).....	15
Anf. 18 JENS HOLM (V)	16
Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (M).....	17
Anf. 20 JENS HOLM (V)	17
Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (M).....	18
8 § Svar på interpellation 2013/14:494 om villkor för svenskt lån till Ukraina	18
Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M).....	18
Anf. 23 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	19
Anf. 24 VALTER MUTT (MP)	20
Anf. 25 Finansminister ANDERS BORG (M).....	21
Anf. 26 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	22
Anf. 27 VALTER MUTT (MP)	23
Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M).....	23
Anf. 29 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	24
Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M).....	25
9 § Svar på interpellation 2013/14:499 om miljöbelastningen på Arlanda och tullstationen i Kapellskär.....	25
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M).....	25

Anf. 32	PYRY NIEMI (S)	26
Anf. 33	Finansminister ANDERS BORG (M)	27
Anf. 34	PYRY NIEMI (S)	28
Anf. 35	Finansminister ANDERS BORG (M)	29
Anf. 36	PYRY NIEMI (S)	29
Anf. 37	Finansminister ANDERS BORG (M)	30
10 §	Svar på interpellationerna 2013/14:500 och 502 om trängselskatt och avgift för utländska fordon	30
Anf. 38	Finansminister ANDERS BORG (M)	30
Anf. 39	LARS JOHANSSON (S)	31
Anf. 40	Finansminister ANDERS BORG (M)	32
Anf. 41	LARS JOHANSSON (S)	33
Anf. 42	Finansminister ANDERS BORG (M)	33
Anf. 43	LARS JOHANSSON (S)	34
Anf. 44	Finansminister ANDERS BORG (M)	34
11 §	Svar på interpellation 2013/14:535 om resultat av utförsäljningen av Bilprovningen	35
Anf. 45	Statsrådet PETER NORMAN (M)	35
Anf. 46	LARS JOHANSSON (S)	36
Anf. 47	Statsrådet PETER NORMAN (M)	36
Anf. 48	LARS JOHANSSON (S)	37
Anf. 49	Statsrådet PETER NORMAN (M)	38
12 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	39
13 §	Kammaren åtskildes kl. 11.23	39

